...РОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

...урят-Монголой ...ҮНЭН

...-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

...877) | 1955 оной ноябриин 24, четверг | Сэн 20 мүнгэ

...уушуулые хүмүүжүүлгэ— ...ртийна организацинуудай шухала зорилго

...а ябаһан залуу үетэниие ...стическээр хүмүүжүүлхэ зо- ...дүүргэхэдээ манай парти ...үн залуушуулай ниитэ ор- ...болохо ленинскэ комсомол- ...лэдэг. Тиимэһээ парти ха- ...комолой ажал-ябуулгые саг ...заабарилан ударидадаг, тэ- ...эдэбхи хэшээлые дэмжэдэг, ...идүүһээ зайсуулдаг байха

...ии хүтэлбэри доро ябажа, ...комсомол советскэ залуу- ...түрүү отряд болонхой. Тэ- ...э оронойнгоо аша туһада ...ыа гаргажа, эрэлхэг зориг- ...ажаллажа бүхы залуу үе- ...шээ харуулдаг, тэдэнэй ...литическэ болон культурно- ...й хүдэлмэри ябуулдаг бай- ...нээрээ комсомол советскэ ...лура зоригые татадаг, тэ- ...үндэлэгдэдэг болоһон бай-

...шье республикын комсомо- ...артиин ЦК-гэй Пленумүү- ...гдаһан зорилгонуудые бэе- ...түлөө промышленность бо- ...э ажахы дээрэ эдэбхи хэ- ...ээр ажаллажа, залуушуу- ...улан ябана.

...үедэ республикын городуу- ...айонуудаар комсомольско ...цинууд боложо дүүрэхээ ...ндэ комсомолецууд шүүм- ...өөрыгөө шүүмжэлэлгые ...дэлгэрүүлжэ, хүдэлмэри- ...н дутагдалнуудые элирүү- ...омольско хүтэлбэрилэгшэд- ...а эрилтэнүүдые табина. ...конференцинүүд дээрэ үгэ ...делегадууд партийна орга- ...дай зүгһөө туһаламжа, хү- ...багаар абадаг байһан тухай ...жэлээ. Энэншье буруу бэ- ...гэхэдэ, залуушуулые хү- ...э хүдэлмэриин һула бай- ...й, комсомольско организа- ...энэ хэрэгые хангалтагүй- ...лжа байһан тушаа, мүн ...конференцинүүд дээрэшье ...н байха юм.

...ольско организацинуудай ...ие һайжаруулха, мүн за- ...ние коммунистическээр хү- ...э хэрэгые тоодоггүй пар- ...элбэрилэгшэд үшөөл бии ...Жэшээнь, Городок городой ...трестын комсомольско ор- ...ин секретаряар коммунист ...пов һунгагдаһан байгаа. ...организацида 1955 оной ...хойшо октябрь һара хүрэ- ...е суглаан болоогүй, харин ...ско комитедэй орой ганса ...үнгэргэгдэһэн байха юм. ...үе соо комсомолецуудһаа ...түлбэри суглуулагдаагүй ...алуушуулай дунда полити- ...н хүмүүжүүлгын хүдэлмэ- ...лтатүйгөөр ябуулагдана. ...алые тэндэхи партийна ...са мэдэжэ байгаад, ямар- ...ю хэмжээ абаагүй.

...аймагай олохон колхозууд- ...мольско хүдэлмэри һулаар ...ай. Тусхайлбал Маленко- ...жэтэ болон «Коммунизм» ...партийна организацинуу- ...ретарьнууд комсомольско хүдэлмэридэ һаналаа табидаггүй, тэдэнэй эрилтэнүүдтэ хайша хэрэгээр хандадаг байна. Маленковой нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Доржиев комсомольско организацидаа тоосоото һунгалтынь суглаанай болохые мэдэжэ байһан аад, тэндэ байлсаагүй һэн.

Олон ушарта комсомольско организацинуудай абаһан шиидхэбэринүүд, уялганууд ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй талаһаа саг дары дэмжэгдэдэггүй, хэтэрхэдээ тэрэнээ бэелүүлхэ хэрэгтэнь һаад хэдэг ушаршье үзэгдэдэг. Илангаяа комсомолецуудые үйлэдбэриин шухала һалбаринуудта хубаарилан табиха, залуушуулай юрэнхы болон тусхай эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал багаар табигдана.

Республикын комсомольско организацинуудай ажал-ябуулгадахи дутагдалнуудые усадхажа, комсомолой хүдэлмэриие эрид һайжаруулха хэрэгтэй. Энээн тушаа тоосоото һунгалтын сутлаанда, комсомольско конференци дээрэ тусхай тогтоолнууд абтаһан байна. Тиигэбэшье, энэ шухала зорилго партийна эхин организацинуудай, партиин райкомуудай зүгһөө саг үргэлжын тодорхой хүтэлбэри, туһаламжагүйгөөр шиидхэгдэхэгүй байһаниинь мэдээжэ.

1956 ондо комсомольско документнүүдые һэлгэлгэ болохо байна. Энэ хадаа комсомольско организацинуудые саашадаа бэхижүүлхэ, союз доторой эмхидхэлгые һайжаруулха хэрэгтэ ехэ удхашанартай. Энээниие үнгэргэлгэдэнь партийна организацинууд комсомольско организацинуудта горьтой туһаламжа хүргэхэ зэргэтэй.

Эсэсэй эсэстэ комсомолец бүхэнэй ажал хүдэлмэридөө һайнаар хандаһанһаа, залуушуулай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхэжэ, ажалай амжалта туйлаһанһаа комсомолой ажал-ябуулга сэгнэгдэхэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин аша үрэ харагдаха байна. Мүнөө промышленность, транспорт болон хүдөө ажахы дээрэ КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Комсомолецууд болон залуушуул энэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадаха зэргэтэй.

Комсомолые ёһотой һайнаар хүтэлбэрилхэ гээшэ түбхын түрүүндэ залуушуулые ударидажа ба эмхидхэжэ шадаха, эрдэмтэй ба эдэбхитэй һайн хүтэлбэрилэгшэдые комсомолецуудай дундаһаа шэлэн оложо, тэдэниие ханамжатайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэг болоно. Гэхэтэй хамта, партийна организациин секретарьнууд, бюрогой гэшүүд комсомольско хүдэлмэриин, залуушуулай эрилтэнүүдэй онсо илгаае мэдэрхэ зэргэтэй.

Партийна комитедүүд, партийна эхин организацинууд комсомольско организацинуудай ажал-ябуулгые үдэр бүри хинан шалгаха, залуу үетэниие коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэй хүсэл зоригые хандуулха шухала.

...скэ Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Дээдэ Тушаалта господин Н. А. Булганинда

ТЕЛЕГРАММА

...й эндэ байха үедэ намда ба намтай ябалсаһан хүнүүдтэ үнэн сэ- ...ажа, хүндэтэйгөөр айлшалуулһанайтнай түлөө Дээдэ тушаалта ...өө дахин баясхалангые Советскэ Союзһаа гаража ошохо зуураа ...Би мартагдашагүй дурасхаалнуудые абажа ба манай хөөрэл- ...эстэ холбоо барисаан байгуулагдаа гэжэ этигэжэ ошохомни, ...о барисаан манай хоёр ороной хоорондын һайн хүршэнэрэй ...е бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһалжа шадаха байна.

...один Премьер-министр, Тантай хамта ажалладаг хүнүүдтэ, ...етскэ арадта Танаар дамжуулан халуун амаршалга хүргэхыем- ...өгыт.

...нград, 1955 оной ноябриин 22.

Э. Герхардсен.

...СР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...хэр И. Д. Папаниниие Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаха тухай

...И. Д. Папанинай түрэһөөр ...гүйсэһэнтэй дашарам- ...Советскэ гүрэнэй үмэнэ тэ- ...эһэн габьяануудые тэмдэглэн, нүхэр Иван Дмитриевич **Папаниниие Ажалай Улаан Тугай** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

...ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариин Орлогшо А. ГОРКИН.

...Кремль
...ой ноябриин 22.

Ноябриин 20-до Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой хүндэлэлдэ хэгдэһэн обед дээрэ Джавахарлал Неругэй хэлэһэн үгэ

Та дээдэ тушаалтад, господинууд!

Советскэ Союзһаа ерэһэн манай хүндэтэ айлшад Делидэ бууһаар оройдоо хоёр үдэр хахад боложо байна. Энэ городой хүн зоной үзэгдөө дуулдаагүй халуунаар угтаһыень эды богонихон саг соо байбашье, тэдэнэр һайса хараһан байна. Энэ угтамжа тухай ондоо юумэ нэмээжэ хэлэһэнэй хэрэгшьегүй, манай арад зон энээн тухайда өөһэдөө эли тодоор хэлээ ха юм даа. Бидэнэр арадайнгаал түлөөлэгшэд гээшэбди. Тиигэбэшье һаа, г-н Булганиниие, г-н Хрущевые болон Советскэ Союзһаа ерэһэн бүхы айлшадые өөрынгөө зүгһөө, өөрынгөө правительствын үмэнэһөө халуунаар амаршалха хүсэлтэй байнаб.

Энэ хадаа юрэл хэгдэдэг амаршалга бэшэ гээшэ. Манай хоёр агууехэ арадуудай хоорондо гүнзэгы ехэ хани барисаан, бэе бэеэ ойлголсохо ябадал бии гэжэ событинууд харуулба. Энэнь ямаршье тусхай ёһоной амаршалгаһаа үлүү ехэ удхашанартай бшуу. Манай оронуудай ондо ондоо замаар хүгжэжэ байгаашье һаа, хани барисаан ба харилсан ажаллалгамнай улам бүри ехэ болоно. Элдэб олон асуудалнуудые шиидхэхэдээ манай оронуудай, манай арадуудай ондо ондоо хараа бодол баримталдаг байбашье, бидэнэр бэе бэедээ хоро һаналсажа үзөөгүйбди. Харин элдэб хэрэгүүдтээ дүтэрхы хараа бодолтойгоор хандадаг байгаабди. Ганса мүнөө бэшэ, харин саашадаашье иимэл байһайбди гэжэ баяртайгаар һананаб. Бидэнэр бэе бэедээ дүтэ һуудагбди. Энээнһээ урагша хоорондоо хани барисаатай, бэе бэеынгээ талые харалсадаг хүршэ оронууд байгаабди. Энэшье зүб. Энэ хани барисаамнай бусад шухала ехэ хэрэгүүдтэ, нэн түрүүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые хамгаалха гэһэн эгээн ехэ удхашанартай хэрэгтэ хамаатай байха зэргэтэй.

Өөһэдынгөө уг заншалнуудые дахажа, агууехэ вождьноройнгоо хэһэн хэрэгүүдһээ, манай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэхэдээ ямар аргануудые тэдэнэй хэрэглэдэг байһанһаа бидэнэр Индидээ һургаал абадагбди. Тиимэл һэн хойноо эбтэй һайн ажаһуужа, харилсан ажаллажа болохо гэжэ этигэнэбди. Энэ хадаа мандашье, мүн тэрэшэлэн бусад олон оронуудташье айхабтар шухала удхашанартай хэрэг гээшэ. Хэрбээ аюултай нүгэлтэй дайн байлдаан болошоо гээшэ һаа, манай агууехэ барилгын ажалые зогсоохо болоно ха юм.

Бидэнэр бэеэ даанхай байдал олоһоор оройдоол 8 жэл болобобди. Энэ 8 жэлэй турша дотор өөһэдынгөө урда табяатай байһан элдэб олон асуудалнуудые шиидхэхын тула али бүхы аргаар тэмсэдэг байгаабди. Энэ хадаа үнэхөөр агууехэ хэрэг ажал юм, удаан саг соо зобожо тулижа байһан манай 370 миллион арад зоной ерээдүйн ажана һайн байдал тэрээн дээрэһээл дулдыдаха зэргэтэй гээшэ: Эдэ асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ, орон доторoo социалистическэ түхэлэй общество байгуулаад, хүн бүхэнэй ажана һайн байдалтай ба эрдэм гэгээрэлтэй болохо ябадалые туйлахабди гэжэ этигэнэбди. Энэ хадаа удаан саг соо хэгдэхэ хүшэр хүндэ зорилго байһаниие́ншье һайн мэдэнэбди. Амжалта туйлаха гэжэ эрид шууд шиидэһэн арад зоной дүүргэжэ шадахаар бэшэ хүндэ зорилго гэжэ байдаггүй. Манда эгээл тиимэ шиидхэбэри бии, бидэнэр өөһэдынгөө арад зондо гүнзэгыгөөр этигэнэбди. Имагтал һайн зорилгонуудые табиха бэшэ, харин манай хэрэглэдэг арга нүхэсэлнүүдшье һайн байха зэргэтэй, тиигээгүй һаа шэнэ асуудалнууд бии боложо, тэрэ зорилгоёо хубилгаха хэрэгтэй болодог гэжэ тоолонобди. Агууехэ уг зорилгонууд гээшэ хүсэ хэрэглэжэ гү, али ондоо зонуудта зэбүүрхэжэ дүүргэгдэдэг бэшэ, харин хани барисаа ба харилсан ажаллалга бии болгохо гэһэн оролдолгын аргаар хүсэндөө оруулагдадаг байна. Ушар иимэһээ бүхы оронуудта ба бүхы арадуудта хани нүхэдэй ёһоор хандажа, баруун гараа һарбайнабди.

Харилсан ажаллаха ба бусад оронуудай хани ёһоор туһалха ябадалые бидэнэр һайшаадагбди. Зүгөөр наца гээшэ өөрынгөө хүсөөр, өөрынгөө хүсэл оролдолгын ашаар хүгжэдэг гэжэ мэдэнэбди. Өөһэдынгөөл хүсэнүүдтэ найдажа, тэмсэл хэһэнэй ашаар бэеэ даанхай байдал олообди, мүн урдаа табиһан зорилгонуудаа тиигэжэ дүүргэхэбди гэжэ найданабди. Бидэнэр сэрэгэйнгээ талаар, үгышье һаа материальна ажана һайн байдалаараа ехэ урда гаранхай бэшэбди. Зүгөөр өөрынгөө арад зондо этигэдэгээрээ хүсэтэй гээшэбди. Энэ дэлхэй дээрэ хүн зоной айжа һүрдэжэ байгаашье һаа, бидэнэр ехээр зүрхэсэнэгүйбди гэжэ би хэлэхэ байнаб. Бидэнэр юундэ айха гээшэбибди? Бусад арадуудтай хани ёһоной харилсаатай байха гэжэ хүсэнэ ха юмбибди. Манай арад зон өөрынгөө хүсэ шадалда батаар этигэнги байна ха юм, тиимэ һэн хойноо юунһээ айха һүрдэхэ гээшэбибди?

Ямар нэгэн орондо гү, али арад зондо эсэргүү шэглүүлэгдэһэн ямаршье хараа түсэб табинагүйбди. Зулта зон ажана һайн байһай гэжэ һананабди. Бүхы оронууд социальна ба экономическа талаараа дэбжэлтэ туйлажа, эрхэ сүлөөтэй боложо байһай гэжэ ехээр оролдонобди. Хүнэй эрхэ сүлөө хаһаха гү, али үндэһэ яһанай илгаа хэхэ гээшэ тон таарамжагүй хэрэг мүн. Эгээл тэрээн дээрэһээ боложо, дайлалдаха, арсалдаха шалтагаан гарадаг.

Бидэнэр ондоо зониие һургаха хүсэлтэй бэшэбди. Зүгөөр сэрэгэй пакт ба союзуудые хэжэ гү, али буу зэбсэг ехээр түхеэржэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал тогтоожо болохогүй юм гэжэ этигэнэбди. Бидэнэр шунахай хархис һанал бодолтой бэшэбди. Мүнөө үеын асуудалнуудта хандахадаа, тэдэниие сэрэгэй талаар хараха, тэдээн тухай хэлэхэдээ сэрэгэй үгэнүүдые хэрэглэхэ ябадалые һайшаадаггүйбди. «Хүйтэн дайн» гэдэг тухай, бэе бэедээ харша лагерьнууд ба бүлэглэлнүүд тухай, сэрэгэй нэгэдэлнүүд ба союзууд тухай олон табые хөөрэлдэдэг агша, эдэ бүгэдые «эб найрамдалай түлөө» хэгдэнэ гэжэ хэлсэдэг. Бидэнэр ямаршье лагерьта гү, али сэрэгэй союзда оролсодоггүйбди. Бидэнэр эб найрамдалай ба энхэ амгалан байдалай гансахан лэ лагерьта ороһойбди гэжэ һанадагбди. Тэрэ хадаа шадахадал олон оронуудые нэгэдүүлхэ, бусад зондо эсэргүү ябуулга хэхэгүй ёһотой. Амгалан ёһоной харилсан ажаллалга дээрэһээ үндэһэлһэн гансахан лэ тиимэ холбоо барисаа хэхые хүсэнэбди. Хэрбээ эб найрамдалай түлөө оролдоо гээшэ һаа, эбтэй һайн аргануудаар, эбтэй ба амгалан ёһоор хөөрэлдэжэ тэмсэхэ зэргэтэй.

Советскэ Союзда айлшалжа, хани халуунаар угтагдаһан, хүндэлүүлһыемни таанар бултадаа мэдэнэт. Ямаршье ёһын тэдыдэ бэшэ, харин үнэн зүрхэнһөө һай һанажа угтаһанайтнай түлөө Та дээдэ тушаалтадта ба Советскэ Союзай арадуудта гүнзэгы ехэ баясхалан хүргэхэ хүсэлтэй байнаб. Советскэ Союзай үмэнэ айхабтар ехэ зорилгонуудай табигдаад байһаниинь, мүн арад зоной ажана амгалан һуухын тула тэндэ ехэ юумэ хэгдээд байһыень би хараа һэм. Эб найрамдалай түлөө бүгэдэ зоной эрид шууд тэмсэжэ байһыень нэн түрүүн хараа бэлэйб. Энэ агууехэ хүдэлмэри, энэ шухала зорилго эгээл минии һанажа байһантай тудалдаа. Манай хоёр ороной харилсан ажаллахын тула айхабтар үргэн ехэ арга боломжонууд бии байна гэжэ тиихэдэ хараа бэлэйб. Та дээдэ тушаалтадай Инди ерэһэн ушар хадаа бэе бэеэ улам гүнзэгыгөөр ойлголсохо, харилсан ажаллаха ябадалыемнай урагшалуулха байһаниинь лабтай. Эгээл тиимэһээ танай ерэлгые бүришье ехээр амаршалха байнабди.

Танай ерэлгэ хадаа бидэнэй бүхы хүсөөрөө оролдожо байгаа харилсан ажаллалгын ба эб найрамдалай агууехэ хэрэгые урагшалуулха байха гэжэ үнэн зүрхэнһөө этигэнэб. Индиин арад зон имагтал өөрынгөө байдалые һайжаруулхын түлөө бэшэ, харин бүхы хүн түрэлтэнэй улам ехэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө хүсэ шадалаа зорюулжа байна гэжэ хараха байхат.

Амгаланаар харилсан ажаллаха тухай манай хүсэл зориг ба амаршалгануудые өөһэдынгөө правительствода, өөһэдынгөө агууехэ арад зондо дамжуулан хүргэхыетнай Та дээдэ тушаалтадта найдаха байнабди.

Та дээдэ тушаалтад, господинууд!

Дээдэ тушаалта г-н Булганинай, г-н Хрущевой элүүр мэндын түлөө, мүн тэрэшэлэн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай илахын түлөө духаряа барихые гуйнаб.

Ноябриин 20-до Индиин Республикын Премьер-министр Дж. Неругэй хүндэлһэн обед дээрэ Н. А. Булганинай хэлэһэн үгэ

Господин Премьер-министр!

Господинууд!

Советскэ Союзда ба советскэ хүнүүдтэ зорюулжа, хани ёһоной халуун үгэнүүдые хэлэһэнэйнь түлөө Индиин республикын хүндэтэ Премьер-министр г-н Нерудэ үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргэхыемни нэн түрүүн зүбшөөгыт.

Бүхы түүхэтэ үе соо манай оронууд хоорондоо хани ёһоной барисаатай байһан юм, манай арадууд бэе бэеэ айхабтар ехээр хүндэлдэг байгаа. Советскэ Союзай ба Индиин арадууд өөһэдынгөө ерээдүйн һайн һайхан байдалай түлөө тэмсэхэдээ бэе бэеэ һанал сэдьхэлээрээ дэмжэдэг һэн. Эб найрамдалай түлөө, хүн түрэлтэнэй зол жаргалай түлөө тэмсэхэ талаар нэгэн хамтын зорилгонуудтай болоһон Инди ба Советскэ Союзай хоорондохи хани барисаан, харилсан ажаллалга мүнөө үедэ улам бүри бэхижэбэ. Манай харилсаанууд бүгэдэндэ мэдээжэ болоһон табан принципүүдһээ үндэһэтэй юм. Эдэ принципүүд мүнөө жэлэй июнь һарада г-н Нерутэй хамта хэһэн мэдүүлгэ соомнай соносхогдоһон юм. Тэрэ үедэ бидэнэр бүхы советскэ арадтаяа хамта г-н Неруе өөһэдынгөө орон дотор амаршалжа байгаа бэлэйбди. Индитэй харилсаа хэхэдээ, мүн эдэ принципүүдые һайшааһан гү, али һайшаахаяа байһан бусадшье эб найрамдалда дуратай оронуудтай харилсаа хэхэдээ Советскэ Союз саашадаашье эдэ принципүүдые наринаар баримталха байна.

Инди ба Советскэ Союз эб найрамдалда дуратай оронууд юм. Ондо ондоо политическэ ба олониитын байгуулгатайшье һаа, өөһэдынгөө арадуудай энхэ амгалан, зол жаргалтай байхын лэ түлөө бидэнэр нимэ замаар хүгжэжэ ябанабди. Зүгөөр эб найрамдал гэһэн үгэ Индиингшье, Советскэ Союзайшье арадуудта аб адли нангинаар һанагдадаг. Эб найрамдалай түлөө энэ манай эрмэлзэл бидэниие дүтэ болгоно, нэгэдүүлнэ гээшэ, уласхоорондын арсалдаатай асуудалнуудые эбэй ёһоор гуримшуулхын түлөө хамтадаа тэмсэхэ арга боломжо олгоно.

Дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонорой Женевскэ зүблөөнэй һүүлээр бүмбэрсэг дэлхэйн арад зон һанал сэдьхэлээ тэниин татаһан юм. Тэрэ зүблөөн «хүйтэн дайн» гэдэгые үгы болгохо тушаа хүн зониие найдуулһан байна. Дэлхэйн бүхы оронуудай правительствонууд өөһэд хоорондоо харилсахадаа «Женевэдэ бии болоһон ёһо заншалые» баримталаг лэ гэжэ арад зон мүнөө үедэ эрилтэ хэнэ.

Дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонорой Женевскэ зүблөөнэй үрэ дүнгүүдые Советскэ правительство гүнзэгыгөөр һайшаан угтаһан юм. Хэнэйшье мэдэһээр, манай правительство уласхоорондын түгшүүрилые саашаданья һулаpуулха, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаае бэхижүүлхэ талаар хэдэ хэдэн тодорхой алхамуудые хэһэн байна. Хэды ехэ бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоошье һаань, Советскэ правительство саашадаашье энэ политикэеэ баримталхаар шиидэнхэй.

Правительствонуудые толгойлогшонорой уулзаһанай һүүлээр гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд сугларба. Дүрбэн гүрэнэй правительствонуудые толгойлогшонорой директивэ дотор табигдаһан асуудалнуудые шиидхэхэ арга замуудые тэдэнэр олохо ёһотой байгаа. Хэлсэжэ зүбшөөгдэһэн шиидхэбэри абахын тула бидэнэр ехэ оролдолго гаргаабди.

Зүгөөр, министрнүүдэй зүблөөн өөһэдынгөө һанамжануудые нюуса нөөсэгүйгөөр хөөрэлдэхэһөө саашагараагүй гэжэ гэмшэлтэйгээр тэмдэглэнэбди.

Тиигээшье һаа өөһэдынгөө урда табигдаһан асуудалнуудые дүрбэн гүрэн һүүлэй һүүлдэ бодото ёһоор шиидхэхэ бээз гэжэ Советскэ правительство этигэһээр лэ байна.

Бидэнэр ходоодоо «хүйтэн дайн» гэдэгые буруушаадаг байгаабди, тэрэнэй дахяад бии болохыень хүсэнэгүйбди. Атомна ба водородно зэбсэгые хорихын түлөө, юрын буу зэбсэгүүдые хороохын түлөө, Европодо аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха системэ бии болгохын түлөө, гүрэнүүдэй хоорондохи холбоо барисаае али бүхы талаарнь үргэдхэхын түлөө бидэнэр саашадаашье оролдохо байнабди.

Германска асуудал тухай хэлэхэ болоо һаа, манай баримталдаг хараа бодол саашадаашье хубилхагүй байна. Энэ асуудалые шиидхэхын тула ехэ тэсэбэри ба удаан саг хэрэгтэй юм. Энэ талаар нэн түрүүн немецкэ арадта найдаха хэрэгтэй гэжэ тоолонобди, зүгөөр туһаламжа үзүүлхэ гээшэ манай зорилго болоно бшуу.

Азида түүхэтэ ехэ удхашанартай хубилалтанууд болоо, мүнөөшье боложо байна. Хитадай Арадай Республика, Инди ба Советскэ Союз тэндэхи айхабтар ехэ оронууд болоно. Эдэ гурбан гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаан эбтэйгээр харилсан ажаллаха, хани барисаатай байха ба зэргэлээд амгаланаар ажаһууха принципүүдһээ үндэһэлдэг юм, тэрэнь бүгэдэниитын эб найрамдалые сахиха талаар айхабтар ехэ удхашанартай баримта болоно.

Индиин Республикын уласхоорондын нэрэ хүндэ, жэлһээ жэлдэ улам ургажа байна. Гансахан Азидашье хабаатай бэшэ, бусад олон асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ ба шиидхэхэ талаар Инди улам ехэ үүргэ дүүргэдэг боложо байна. Имагтал дэлхэй дээрэхи эгээн томо оронуудай нэгэн байһан ушарһаа бэшэ, харин эб найрамдалай түлөө хэлбэришэгүй шууд тэмсэдэг байһан дээрэһээ Индиин нэрэ хүндэ улам ехэ болоно гэжэ бултанда ойлгосотой. Энээнтэй хамта Азиин ба Африкын оронуудай Бандунгда болоһон конференциин айхабтар ехэ удхашанарые тэмдэглэнгүй гаража болохогүй. Тэрэ хадаа Бандунгда гараһан ёһо заншал бии болгохо талаар, Азиин ба Африкын арадуудай хуби заяантай холбоотой асуудалнуудые шиидхэхэ талаар ехэ хэрэг бүтээһэн юм.

Азиин элдэб орёо асуудалнууд индиин хабаадалгатайгаар шиидхэгдэһэн байна. Мүн саашадаашье Инди болон манай хани г-н Неругээр толгойлогдоһон тэрэнэй правительство Азида болон бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые бэхижүүлхын тула эдэбхитэйгээр лэ тэмсэхэ бээз гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Индидэ манай айлшаар ерэһэн ушар хадаа манай оронуудай хоорондохи хани барисаае ба харилсан ажаллалгые саашадаашье бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһа нэмэри болохо бээз гэжэ бидэнэр үнэхөөрөө найданабди.

Шэнэ Индиие байгуулха талаар саашадаа амжалта туйлахыень индийскэ арадта ба тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэ—эб найрамдалай түлөө эрэлхэг зоримгой тэмсэлшэ г-н Джавахарлал Нерудэ Советскэ правительство хүсэнэ.

Индиин Республикын Премьер-министр г-н Джавахарлал Неругэй түлөө духаряа бария гэжэ дурадхаад, тэрэнэй элүүр мэндэ ябахыень хүсэжэ, манай оронуудай хоорондохи эб найрамдалай, хани барисаанай түлөө хэһэн һайн һайхан ажал-ябуулгадаа али бүхы амжалта туйлаг лэ гэжэ юрөөхыемни зүбшөөгыт.

Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой Делидэ ошоод байһан тухай

ДЕЛИ, ноябриин 21. (ТАСС-эй тусхай корр.). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Н. С. Хрущев мүнөөдэр үглөөгүүр Делиин үхибүүдтэй уулзаба.

«Национальна журам сахиха» үхибүүдэй организациин гэшүүдэй жагсаал боложо, программань эхилбэ. Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев, мүн тэрэшэлэн Индиин Премьер-министр Джавахарлал Неру, Индиин вице-президент Сарвапалли Радхакришнан болон бусад тусхай тушаалта хүнүүд үглөөнэй 9 часта үхибүүдэй сэсэрлигтэ ерэбэ. Сэсэг набша дэлгээһэн зүргэ харгыгаар ябажа, Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой трибунада гараха үедэ үхибүүд нэрьемэ шангаар альга ташажа байба. 2500 үхибүүдэй хабаадалгатай жагсаал боложо эхилбэ. Энэ жагсаалые толгойлжо ябаһан хүбүүн Н. А. Булганинда, Н. С. Хрущевто ерэжэ мэдээсэл хэбэ. Тэрэнэй һүүлээр «Лезим» гэжэ ниитын хатар наадан, «Гарна» гэжэ басагадай хатар наадан болобо. Бүлэг эдиршүүл элдэб олон гимнастическа упражненинүүдые харуулба.

Жагсаалай түгэсхэлдэ Индиин гүрэнэй гимн дуулагдаба.

Тэрэнэй һүүлээр Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Премьер-министр Дж. Нерутэй хамта үхибүүдэй скаутска организациин лагерьта айлшаар ошобо. Тэдэнэй хайшан гэжэ амаржа, сүлөөтэй сагаа үнгэргэжэ байһаниие харахаяа ерэһэндэнь үхибүүд ехээр баярлаба. Дели штадай скаутска организацида 14 мянга гаран үхибүүд ородог юм. Энэ жэлдэ тэдээнэй 5 мянга гараниинь тус лагерьта хэдэн үдэр амарһан байна.

Энэ лагериие Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой хаража байха үедэ 4 мянган скаудууд лагериингаа тэг дундахи ехэ талмай дээрэ сугларба. Гимнастическа упражненинүүд, хатар наадан, дуу дуулалдаан боложо эхилбэ. Һуралсахын тула табигдаһан түймэрые эдиршүүл шуумар шаламараар унтаргаана. Скаудуулай түлөөлэгшэд Н. А. Булганинда, Н. С. Хрущевто өөһэдынгөө галстугуудые зүүлгэбэ, мүн скаудуудайнгаа хэһэн урлалай зүйлнүүдые бэлэглэбэ.

Скаудуудай бүхэиндийскэ организациин комиссар Х. Кундзру үгэ хэлэхэ зуураа, лагериинь ерэжэ хараһанайнь түлөө Н. А. Булганинда, Н. С. Хрущевто баярые хүргэбэ. Удаадань Н. С. Хрущев скаудуудта хандажа үгэ хэлэбэ.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой Делидэ ошоод байһан тухай

Дели штадай скаудуудай ноябриин 21-нэй сбор дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ

(Түгэсхэл)

Өөрынгөө зүгһөө, минии хани Николай Александрович Булганинай, Танай гайхамшагта орон соогуур аяншалхадамнай бидэнтэй хамта ябалсаһан ханинарай зүгһөө таанадые амаршалхыемнии зүбшөөгыт. **(Альга ташалган болоно).**

Танай гайхамшагта һайхан орондо ерэхые уриһанайнь түлөө Премьер-министр г-н Нерудэ бидэнэр тусгаар ехэ баясхалан хүргэнэбди.

Энэ лагерьтахи танай ажабайдалтай бидэнэр зарим тэдыгээр танилсабабди. Эдир пионернүүд гэжэ нэрлэгдэдэг өөрынгөө организацида эмхидэн жагсаһан манай хүүгэдэй лагерьна ажабайдалтай танай ажабайдал нилээд адлирхуу байна. Таанадые лагерьта байха дуратай гэжэ намда хэлэһэн байгаа. Мүн лэ зунай лагерьта ошоһон манай хүүгэд, тэндэ байлгаяа ехэл аятай һайнда тоолодог юм.

Таанадай лагерьта байхадаа амархаһаа гадна, ажал хэжэ һурадаг байһаниетнай бидэнэр ехээр һонирхобобди. Энэ тон һайн хэрэг болоно. Гансахан лэ ажал хүдэлмэри хүндэ һайн һайхан һанал бодол түрүүлдэг, ажабайхын тулада тэрээндэ бүхы шухала юумэ олгодог байна. Хэн ашатай туһатайгаар ажалланагүйб, тэрэ хадаа хүнэй оюун бодолоор байгуулагдадаг бүхы тэрэ юумэдэ хабаадагша боложо шадахагүй юм.

Таанарта үшөө ингэжэ хэлэхые би хүсэхэ байнаб. Скаудуудай хүтэлбэрилэгшэ эндэ үгэ хэлэхэдээ бидэнэй танайда ерэһэнэй түлөө маанадта баясхалан хүргэһэн байна. **(Альга ташалган болоно).** Зүгөөр, юрэл өөһын тулада бидэ эндэ ерээ бэшэбди, харин энэ хадаа тон шухала ушар болоно гэжэ би хэлэхэ байнаб. Бидэнэр оронуудайнгаа хоорондохи хани харилсаа бэхижүүлхэ ёһотойбди.

Танай эсэгэнэр агуухэ оронoo бэеэ даанхай байдалтай болгоо. Тэдэниие ехээр хүндэлхөөр, теэдшье тэдэнэй габьяае арад зонтнай эрхимээр сэгнэдэг байна. Г-н Неру толгойлогшотой танай правительство бэеэ даанхай байха политикэ бэелүүлхэ зуураа, Советскэ Союзтай эгээн һайн, хани харилсаа тогтоогоо. **(Альга ташалга).** Эдэ харилсаанууд бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ тиимэ һайн һайхан хэрэгэй түлөө хамтаараа тэмсэхэ ябадалда гол түлэб үндэһэлнэ.

Тиимэ болохолоороо манай хани барисаан эгээл бата бэхи һууритай, тиигээд саашадаа амжалтатайгаар хүгжэхэ байна. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Танай амжалтануудаар бидэнэр баясанабди. Танай амжалта бүхэнөөр, тусхайлбал, нэгэдэхи табанжэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэндэтнай бидэнэр баясанабди. Мүнөө таанад хоёрдохи табанжэлэй түсэб зохёожо эхилбэт. Энэ зорилго ехэ удхашанартай. Тус зорилго хадаа хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээхэ, промышленностиие бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ гэһэн хоёр талатай юм.

Хүдөө ажахые дэбжээнгүйгөөр промышленностиие хүгжөөхэ түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ аргагүй байна. Заводууд болон фабрикануудые барихын тулада талха таряан, хубсаһан ба хүнэй ажамидаран байхын тулада шухала болохо бүхы юумэ хэрэгтэй болохо байна. Инди хадаа тон олон хүн зонтой орон юм. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые болон түрүүшын хэрэглэлэй эд бараа жэл ерэхэ тудам бури ехээр оронойтнай хэрэглэдэг болохо байһаниинь сохомтой.

Нүгөө талаһаа промышленностиие хүгжөөнгүйгөөр хүдөө ажахые дэбжээхэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ аргагүй юм. Машина бүтээлгэ хадаа промышленностиие хүгжөөхэ ба хүдөө ажахые хүгжөөхэ гол шухала юумэ болоно гээшэ. Теэд, заанай хүдэлмэрилжэ байхые харахада һонирхолтой, энээниие би кинодо хараһан байнаб. Гэбэшье, трактор, автомашина, паровоз бури ехэ хүсэтэй, хүнэй дураар ашаглагдажа болохо байна. Тиимэ байһыень бидэнэр өөһэдынгөө дүй дүршэл дээрэһээ үзэншөөбди: манайда заан үгы юм, зүгөөр урдань бидэнэр сараар ба морёор хүдэлмэрилдэг байгаабди, харин тэдэнэй орондо машинануудые хэрэглэдэг болоходомнай һураггүй һайн байшоо һэн.

Хоёрдохи табанжэлэй үедэ өөрынгөө промышленностиие хүгжөөхөөр таанад хараалһан байнат. Энэ ушар тон шухала хэрэг болоно. Промышленностиие хүгжөөлгэ бүхы юумын талаар угаа ехэ удхашанартай байһыень бидэнэр советскэ хүнүүд өөһэдынгөө дүй дүршэл дээрэһээ мэдэнэбди. Тиихэдээ, дайшалан абаһан эрхэ сүлөөгөө хамгаалха шухала байһые мартахагүй гээшэ илангаяа шухала байна. Оронойнгоо хүсэд бэеэ даанхай байдалтай болохо эрхэ байдал бии болгохын тулада һайн промышленность байгуулан, бата бэхи үндэһэ һуури табиха ба тэрээндэ түшэглэхэ шухала болоно.

Тиихэдээ, хамагай түрүүндэ өөһэдынгөө хүсэндэ найдаха хэрэгтэй. Теэдшье, зарим баян оронууд бусад оронуудта туһаламжа үзүүлхэдээ, энэ туһаламжа үзүүлһэн оронуудые өөһэдынгөө мэдэлдэ оруулхые хүсэдэг байна.

Таанад хүсэл зоригоор түгэлдэр байнат. Энэ хадаа ямаршье эд зөөриһөө үнэтэй юм. Хэрбээ, танай арадай түгэлдэр баян хүсэл зоригой арадай ажахые, өөрынгөө промышленностиие хүгжөөлгэдэ зорюулагдаад байгаа һаань, таанад бури баян болохо байнат.

Үшөө хэдэн үгэ би хэлэхэ байнаб. Манай правительство ба танай правительство хоорондоо тон һайн хани барисаатай. **(Альга ташалга болоно).** Энээндэ танай гайхамшагта вождь г-н Неру нилээд ехэ үүргэтэй гэжэ бидэнэр тоолонобди. **(Альга ташалган болоно).**

Эндэ ерээд байхадаа танай городой үйлсэнүүдтэ үлгөөтэй нилээд олон һайн лозунгнуудые бидэнэр хараһан байнабди. «Индиин ба СССР-эй хэтэ мүнхын хани барисаанай түлөө»—тэжэ тэдээн дээрэ бэшэгдэһэн байна. Бидэнэр мүн лэ хэтэ мүнхын хани барисаатай байхые хүсэнэбди. **(Нэрьемэ альга ташалган болоно).** Зүгөөр, хани барисаа тогтооһон бидэнэр аха үетэндэ хамааданабди. Ерээдүй таанадта хамаадана, залуушуул! Таанад хадаа манай хоорондо тогтоогдоһон энэ хани харилсаае саашадань үргэлжэлүүлхэ **(Альга ташалган болоно)**, тэрэниие бэхижүүлхэ ба уг залгамжалуулан дам саашань дамжуулха ёһотойт. **(Нэрьемэ альга ташалган болоно).**

Энэ хадаа таанадай мүнөө тон һайнаар дурдан байһан хэтэ мүнхын хани барисаанай эхиниинь боложо үгэхэ байна.

Таанадта эгээн лэ һайн юумые хүсэнэбди. Наһа гүйсэһэн хүнүүдтэтнай хоёрдохи табанжэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхые хүсэнэбди. Һайнаар һурахыетнай, ашатай туһатайгаар ажал хэлгэдэ өөһэдыгөө бэлэдхэхыетнай, эхэ орондоо үнэн сэхээр алба хэхыетнай, оронoo бэхижүүлхые ба хамгаалхыетнай таанадта хүсэнэбди.

Амжалта туйлахыетнай таанарта хүсэнэбди! **(Замхашагүй удаан нэрьемэ альга ташалга болоно).**

* * *

Скаутска лагериие хараһанайнгаа һүүлээр Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев национальна научно-шэнжэлэлгын физическэ институтда ошобо. Советскэ айлшадай һууһан автомашинанууд Раджендра Нагар, Пате Нагар гэһэн энэ городой районуудаар ябажа гараба. Эндэхи хүн зон Н. А. Булганиниие, Н. С. Хрущевые халуунаар амаршалба.

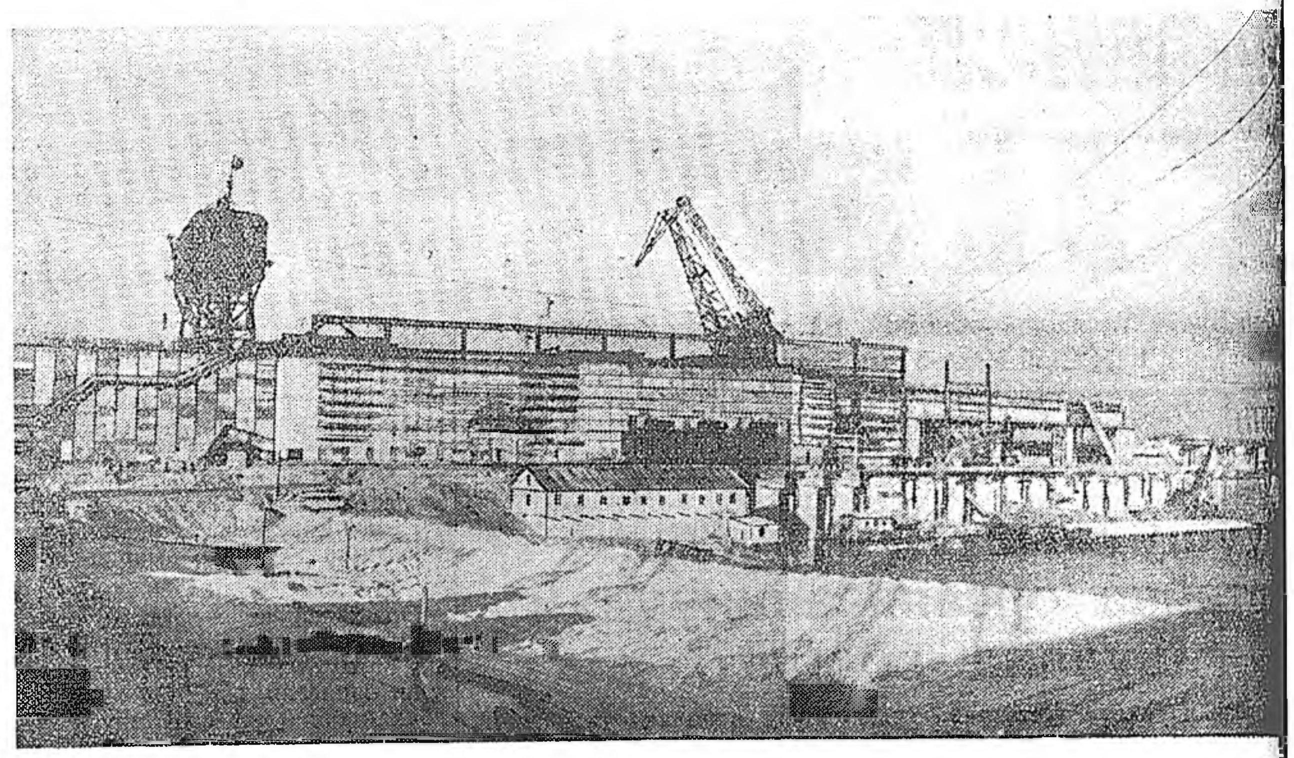
Индиин элитэ ехэ физик К. С. Кришнан гэгшын хүтэлбэрилдэг научно-шэнжэлэлгын физическэ институт физикын талаар айхабтар ехэ шэнжэлгын хүдэлмэри ябуулдаг. Эндэ эталонуудай таһаг, научна мэдээсэлэй бюро бии юм.

Институдые, тэрэнэй лабораторинуудые, научна түхеэрэлгэнүүдые хараха зуураа, Н. А. Булганин ба Н. С. Хрущев физикын талаар индийскэ эрдэмтэдэй туйлаһан амжалтануудаар һонирхобо.

Институдай хүдэлмэрилэгшэд айлшадые халуунаар угтажа, тэдээндэ баглаа сэсэгүүдые бариба. Тэрэнэй һүүлээр Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Дели штадай хүдөө ажахын научно-шэнжэлэлгын институтда ошожо хараба. Энэ хадаа хүдөө ажахын элдэб һалбаринуудаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байһан хүдөө ажахын наукын томохон центр юм. Тэрэнэй туршалгын фермэнүүд 320 гектар газар эзэлдэг.

Хүдөө ажахын министр П. С. Дешмукх, тэрэнэй орлогшо М. В. Кришнаппа, институдай директорэй уялгые дүүргэгшэ Р. С. Васудева гэгшэд Н. А. Булганиниие, Н. С. Хрущевые угтаба.

Хүдөө ажахын научно-шэнжэлэлгын институдые хараһанайнгаа һүүлээр Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев өөһэдынгөө байрлажа байһан «Раштрапати Бхаван» гэдэг президентын ордондо бусаһан байна.

Горьковско область. Горьковско гидроэлектростанциин главна байшангай барилга. ТАСС-эй фотохро...

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Колхозуудые тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ

(Закаменай аймагай партийна конференциһээ)

Һаяхан үнгэрһэн Закаменай аймагай партийна конференци дээрэ партиин айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Биртанов** тоосоото элидхэл хэһэн байна.

Ажахын үнгэрһэн жэлдэ аймагай колхозууд малай ашаг шэмые, хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри хэһэн байна. Тэрэнэйнгээ ашаар хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха, худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Аймагай ажахын гол һалбари болохо малажалай байдал тухайда элидхэлшэ бүхы талаһаань гүнзэгы шэнжэлэл хэжэ, тэрэнэй гээгдэлэй шалтагаание хүсэд элирүүлжэ шадаагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые эрид хүгжөөхэ тушаа КПСС-эй ЦК-гэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ ябадалда партиин айком партийна эхин организацинуудай хүсые дүүрэн элсүүлжэ шадаагүй байха юм.

КПСС-эй айкомой бюро партийна организацинуудай үүргые дээшэлүүлхын тула тон бага оролдолго гаргана,—гэжэ делегат нүхэр **Балданов** хэлэбэ,—Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз аймаг соогоо үнихэнэй гээгдэжэ ябадаг. Теэд энэ колхозой ажахые эрид һайжаруулха тушаа партийна эхин организацида ямаршье бодото туһаламжа айкомой зүгһөө үзүүлэгдэдэггүй. Айкомой секретарьнууд хаа яа колхоздо ерэхэдээ мишл энэ тэрэ тоо баримтануудые суглуулаад лэ, ябашадаг заншалтай байна.

Партиин айкомой секретарьнуудай хүдэлмэриин дутагдалнуудые мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ, делегат нүхэр **Филимонов** эрид шангаар шүүмжэлбэ.—Партиин уряагаар энэ колхоздо би ерээ һэм. Минии хүдэлмэридэ зарим тэды бэрхэшээлнүүд тохёолдоно. Тэрэниие зайсуулха ябадалда айкомой секретарьнууд нүхэд Биртанов, Бадмаев гэгшэд өөдтэй туһаламжа үзүүлнэгүй. Тэдэ колхоздо ерэхэдээ ойро зуура тогтоод лэ ябашадаг. Ажахыгаа хүгжөөхэ талаар хүдэлмэреэ ямар шэглэлтэйгээр ябуулхада зохихо байһан тухай, мүн колхозой дунда шатын хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн олохо, тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ тушаа колхоздо ерэхэдээ юушье хэдэггүй.

Нүхэр Филимонов МТС-эй хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тухай хэлэхэ зуураа тэндэхи баян техникэ ехэ муугаар ашаглагдана гэбэ. МТС-эй гэмээр тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри ехээр удааруулагдаа, 800 гектар пар хахалагдаха аад, мишл 200 гектар хахалагдаа. Ургаса хуряалгын үедэ МТС-эй комбайнууд колхозой поли дээрэ 4 хоногоор гээгдэжэ гараад, хуряалгын хүдэлмэриие унжагайруулжа, таряа ехээр гээлтэдэ оруулһан байна.

— Айкомой секретарьнууд колхозуудай ажабайдалые мууса мэдэнэ, —гэжэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Хубанов** хэлэбэ.—Тэдэнэр колхоздо ерэхэдээ коммунистнуудтай, артелиин гэшүүдтэй уулзажа хүсэд хөөрэлдэдэггүй. Тиимэһээ нүхэр Биртанов колхоздо ямар бэрхэшээлнүүдэй бии байһаниие мэдэдэггүй.

Бюрогойнгоо гэшүүдэй жэшээгээр айкомойнь бусад хүдэлмэрилэгшэд колхозуудта ошоходоо бригада, гүүртэ, отарануудта хүрэнтүй, коммунистнууд болон жиирэй колхознитуудтай хөөрэлдэнгүй бусашадаг байха юм. Ехэнхидээ тэдэнэр колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаад, элдэб тоо баримтануудые суглуулаад ябашадаг гэжэ делегадууд нүхэд **Норбоев, Гырылов, Аюшеев** гэгшэд хэлэбэ.

КПСС-эй айкомой бюро коллективнэ хүтэлбэриин гурим доошолуулна гэжэ зарим делегадууд тэмдэглэнэ. Айкомой секретарьнууд, тусхайлан хэлэхэдэ нүхэр Биртанов коллективнэ хүтэлбэриие тоохогүй зан гаргадаг—гэжэ делегат, бюрогой гэшүүн нүхэр **Субанов** хэлэбэ.—Тэрэ хадаа зарим шухала асуудалнуудые бюрогой гэшүүдтэй зүбшэнгүйгөөр шиидхэдэг байна. Илангаяа кадрнууд тухай асуудалые өөрөө мэдээд шиидхэдэг. Тиимэһээ кадрнуудые шэлэн олохо хэрэгтэ алдуу гаргагдана.

Олохон партийна эхин организацинуудта парти доторой хүдэлмэри тон һулаар табигданхай. Юуб гэхэдэ, партийна суглаанууд саг соогоо үнгэргэгдэдэггүй. Ленинэй, Кагановичын, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозуудай, райпотребсоюзай болон бусад партийна организацинуудта суглаанууд эмхи багатайгаар, бэлэдхэл муутайгаар үнгэргэгдэнэ. Коммунистнуудынь суглаанда бултадаа хабаадалсанагүй.

Партийна организацинууд... рогой заседани бүришье ус... гэргэгдэдэг байха юм. К... Айком, тэрэнэй инструкторск... па абаһан шиидхэбэринүүд... гэхын хойноһоо эмхидхэлэй... мэри, партийна хиналта ехэ... табина. Маленковой, Хрущев... лотовой нэрэмжэтэ, «Комм... колхозуудай партийна эхин... зацинууд колхозуудай пра... ажал-ябуулгада хиналта хэж... һулаар бэелүүлнэ. Тиимэһээ... колхозуудта малажалай бо... рянажалай продуктнуудые... гохо талаар хараалагдаһан... ябуулганууд дүүргэгдээгүй...

Партиин айкомой болон п... эхин организацинуудай худ... дэ ехэхэн дутагдалнуудай... дээрэһээ малажал хүгжөөх... эбэртэ бодо малаар, хонёор... гүй. Тэрэшэлэн үнеэ, эхэ х... гахайн тоое олошоруулха... дүүргэгдэбэгүй. Малай ороо... паниин ехэ муугаар үнгэр... дээрэһээ олон мал һубайр... ондо 100 эхэ мал бүхэнһөө... зэргээр 51 тугал, 51 хурьган...

Тэжээлэй база байгуулх... хангалтагүйгөөр шиидхэгдэ... шалангай газар һайжаруулж... хатааха, модо шулууһаа... шэнэ газар элдүүрилхэ х... ябуулагданагүй. Кукуруза,... болон бусад тэжээл үшөөл ба... ригдана. Тэрэнһээ боложо... гаар дарагдана. Энэ жэлдэ... раха түсэб мишл 24 процент... дэнхэй. Малай типовой һай... барилга хангалтагүй. Олонх... зуудай малай байранууд хуу... хэлэй байһан зангаараа. Эндэ... хозууд типовой шэнэ һайн... нуудые бариха дүүрэн арга... жотой.

Малажалаар, илангаяа эб... до малаар баян Закаменай... зууд мяха үйлэдбэрилгые т... Гүрэндэ тушаагдаһан мала... хадынь туранхай гэжэ сэгнэ...

Партиин Закаменай айко... нэй бюро хүдэлмэридэхи д... нуудаа дары усадхаха, де... дай шүүмжэлэлһээ тусхай т... хэхэ зэргэтэй.

Конференциин һүүлээр пар... комой эмхидхэлэй пленум... КПСС-эй айкомой нэгэдэхи... таряар нүхэр **Д. Ц. Ринчино**... дохи секретаряар нүхэр Ж... **маев**, Закаменай МТС-эй... партиин айкомой секретаряа... **С. Ц. Ринчинов** гэгшэд һунга...

Индиин Республикын парламент дээрэ Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев үгэ хэлэбэ

ДЕЛИ, ноябриин 21. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Н. С. Хрущев мүнөөдэр Индиин Республикын парламентда ороһон байна.

Индиин парламент забһарлалга хэһэнэйнгээ һүүлээр мүнөөдэр үглөөгүүр үбэлэй сессидэ сугларба.

Нютагай сагаар 16 час 30 минутада индийскэ парламентын доодо—арадай палатын заседани үргэлжэлжэ байба. Зүблэхэ зүйлэй ёһоор «Хэблэлые бүридхэн хараха тухай» хуулиин проект зүбшэн хэлсэгдэжэ байба. Тэрэ хуулинь Инди дотор газетно-хэблэлэй хэрэгые эмхитэй гуримтай болгохо хэмжээнүүдтэ хабаатай юм. Премьер-министр Дж. Неру түрүүтэй правительствын гэшүүд депутатска һууринуудай амфитеатрын түрүүшын зэргэнүүдтэ ерэжэ һууба. Заседаниин зал дотор орожо ерээд, түрүүлэгшын зүүн гар талада Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой һууха үедэ депутадууд альга ташан угтаба. Заседаниинь хайшан гэжэ үнгэргэгдэдэг байһаниие Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев ажаглан хараба. Парламентска хэрэгүүдэй талаар министр С. Н. Синха тэдээнтэй хамта ябалсаба. Уданшьегүй Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев штадуудай соведэй заседаниин залда оробо. Тэндэнь эхэнэрнүүдэй байдалые һайжаруулха ба тэдэнэй эдлэдэг эрхые зарим тэды үргэдхэхэ гэжэ хараалһан хуулиин проект энэ үедэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байба.

18 часта хоёр палатын заседани хаагдаба. Түхэрэлдүүлэн бариһан парламентын байшангай тэг дунда хоёр палатын таһагуудай хоорондохи сэсэрлигтэ депутадууд оробо. Арадай палатын ба штадуудай соведэй гэшүүд Н. А. Булганинтай, Н. С. Хрущевтой удаан саг соо хөөрэлдэжэ, тэдэниие халуунаар амаршалба. Энэ хөөрэлдөөндэ Премьер-министр Неру хабаадалсаба.

Тэрэнэй һүүлээр парламентска ордоной түхэреэн ехэ зал соо хоёр палатын хамтын заседани болобо. Хоёр палатын 700-гаад гэшүүдһээ гадна, Н. А. Булганинтай, Н. С. Хрущевтой хамта ябалсаһан хүнүүд бултадаа, посол М. А. Меншиков, түрүүтэй СССР-һээ Индидэ байдаг Посольствын дипломатическа состав, индийскэ, хэблэлэй түлөөлэгшэд, мүн тэрэшэлэн Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой Инди ошоһонтой дашарамдуулан, индийскэ правительствын уряалаар ерэһэн советскэ журналистнар тэндэ байлсаба.

Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой зал дотор орожо ерэхэдэ, нэрьемэ альга ташалга болобо. Штадуудай соведэй түрүүлэгшэ—Индиин вице-президент С. Радхакришнан, арадай палатын спикер Г. В. Маваланкар гэгшэд Н. А. Булганинтай, Н. С. Хрущевтой хамта трибунада гаража һууринуудаа эзэлбэ. Премьер-министр Неру һууринуудай нэгэдэхи зэргэдэ һууба.

Парламентын гэшүүдэй зүгһөө Маваланкар богонихон үгэ хэлэжэ, советскэ айлшадые амаршалба. Тэрэнэй һүүлээр Н. А. Булганинда үгэ үгтэбэ.

Н. А. Булганинай хэлэжэ дүүргэһэнэй удаада түрүүлэгшээр һууһан Маваланкар Н. С. Хрущевто үгэ үгэбэ.

Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэнүүд хинди хэлэн дээрэ болгон оршуулагдажа байба. Тэдэниие парламентын гэшүүд айхабтар ехэ анхаралтайгаар шагнаһан байна.

Советскэ арадай урдаа табидаг уг зорилгонуудые ба туйлаһан амжалтануудые Индиин парламентын гэшүүдтэ ойлгосотой тодоор хэлэжэ үгэһэнэйнь түлөө түрүүлэгшээр һууһан Г. В. Маваланкар советскэ айлшадта баясхалан хүргэбэ. Энээнэй һүүлээр заседаниие хаагдаа гэжэ тэрэ соносхобо.

Муугаар хүдэлмэрилдэг агитколлектив

Ниитэ-политическэ хүдэлмэриин һайнаар табигдаһан газарта ажал хүдэлмэри урагшатайгаар ябадаг байһаниинь мэдээжэ. Энээн тухай Заиграйн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин бюро ба эндэхи коммунист бүхэн һайн мэдэдэг. Теэд мүнөө малай үбэлжэлгын түлэг дундаа ябажа байхада тус парторганизаци колхознигуудай болон малшадай дунда политическэ хүдэлмэри һайжаруулха тушаа хэмжээ абанагүй.

Тус парторганизациин агитколлектив 15 хүнһөө бүридэнэ. Парторганизациин бюро, тэрэнэй секретарь нүхэр Жалсараевай агитколлективээ һайнаар хүтэлбэрилөө хадань энэ хүдэлмэри һайжарха байгаа. Теэд нүхэр Жалсараев агитаторнуудтай ямаршье хүдэлмэри ябуулдаггүй, тэдэнэртэ туһалдаггүй байна. Тиимэ дээрэһээ тэдэ агитаторнууд үбэлжэлгын эхилһээр нэгэшье хөөрэлдөө, нэгэшье лекци эмхидхээгүй.

Колхозой парторганизаци харуулан ойлгуулха агитациин удхашанарые тооногүй. Тиимэһээ малажалай фермэ, гүүртэнүүдтэхи улаан булангууд соо лозунг, плакадууд болон диаграмманууд байхагүй. Тэндэнь радиоприёмник, шатар, даам гэхэ мэтэ баһа үгы юм.

Партбюрогой болон правлениин орган болохо «Колхозник» гэжэ ханын газетэ жэлэй эхинһээ хойшо оройдоо таба дахин гаргагдаа. Тиихэдэ үбэлжэлгын эхилхэһээ хойшо нэгэшье «молни», «дайшалхы хуудаһан» гаргагдаагүй байһаар.

Колхознигуудай, илангаяа малшадай дунда социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдээгүй байха юм.

Хони үсхэбэрилгые, илангаяа нарин ба нарибтар нооһотой хони үсхэбэрилгые хүгжөөхэ тухай БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй обкомой тогтоолые тус парторганизаци суглаан дээрээ табижа зүбшэн хэлсээгүй байна. Энэ тогтоолые колхознигуудта та... лан ойлгуулха тушаа болог... жээн абтаагүй байһаар. Ой... жын хүдэлмэриин һулаар т... һан дээрэһээ колхозой ф... фермэнүүдтэ ажалай эмхидх... муу байха юм.

Энээн дээрэһээ боложо т... хоз үбэлжэлгые бэлэдхэл... гаар угтаа. Нэгэдэхи ба х... МТФ-дэ малай байранууд за... лагдангүй үлэнхэй. Племен... мэдэ баригдажа байһан т... байра үни хада ашаглагда... һан аад, мүнөө болотор ду...

Колхоз малай тэжээлээр д... концентрированнэ тэжээл б...

Карл Марксын нэрэмжэт... зой партийна эхин организаци... үбэлжэлгын дутагдалнуудые... сагта усадхажа, эмхидхэлэй... литическэ хүдэлмэриие м... дунда һайжаруулха зэргэтэй...

М. С...

Агитаторнуудай семинар

Һаяхан Ново-Селенгинскдэ МТС болон колхозуудта хүдэлмэрилдэг агитаторнуудай аймагай суглаан болобо. Тэрэ суглаан дээрэ 100 шахуу хүн сугларба.

Партиин айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр П. Н. Попов колхознигуудай болон механизаторнуудай дунда ябуулагдадаг агитационно хүдэлмэри тухай элидхэл хэбэ. Элидхэлэй һүүлээр Сталинай нэрэмжэтэ ба «Коммунизм» колхозуудай партийна эхин организацинуудай секретарьнууд нүхэд Цыренов, Балданов гэгшэд агитаторнуудай хүдэлмэриие хай... жэ хүтэлбэрилдэг тухайгаа... үгэбэ.

Агитационно хүдэлмэриин формонууд тухай партиин... инструктор нүхэр Р. Г. Б... элидхэл хэбэ.

Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Бхакра-Нангалдахи гидроэнергетическэ барилгануудые харахаяа ошобо

Бхакра-Нангалдахи гидроэнергетическэ барилгануудые харахын тулада СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Н. С. Хрущев тусгаар поездоор Делиһээ гараба. Индиин Республикын Премьер-министр Дж. Неру, Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд Делийскэ вокзал дээрэһээ Н. А. Булганин болон Н. С. Хрущевые үдэшөө.

(ТАСС).

...рилгые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтахабди

...хабарай тарилгые түгэс бэ...йгээр угтахын тула манай механизаторнууд машинно... паркаяа эрхим шанар... заһабарилха гэжэ оролдо...на. Минии хүтэлбэрилдэг ...а бригадын механизатор...гэрэгшэ сезондо Кабанскын «Коммунизм» колхозой ...д дээрэ хүдэлмэрилһэн бай...нэр тракторна хүдэлмэ... жэлэй түсэб 125 процент ...н, условно трактор бүхэ... га зөөлэн хахалалга хэһэн, ...лограмм горючи, 16 мянган мүнгэ алмаһан байнабди.

...орна гол шухала хүдэлмэри... саг болзортонь хэһэнэймнай ...манай элдүүрилһэн газарһаа ...э ургаса абтаа. Жэшээлхэ... гектар талмайн га бүриһөө ...ргээр 12 центнер шэниисэ, ... боро газарта тарирдаһан овёсой гектар бүриһөө 16—26 центнер ургаса абтаһан байна.

Бригадын гэшүүдэй дунда ажалай жэшээ харуулан, машина техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэдэг механизаторнууд яһала олошороо. Трактористнууд И. Н. Фрышкин, Б. И. Истомин, П. В. Бурлаков гэгшэд жэлэйнгээ түсэбые холо үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Мүнөө бригадамнай хүдөө ажахын машинануудай заһабарилга захалаад, үдэрэйнгөө даалгабарийе хододоо үлүүлэн дүүргэжэ байна. КПСС-эй XX съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтахын тула манай бригадынхид ажал хүдэлмэридөө үнэн сэхээр хандажа, үшөө ехэ амжалта туйлаха зорилготой.

Н. Антонов, Темлюйскэ МТС-эй 1-дэхи тракторна бригадын бригадир.

Заһабарилгые түхэреэн жэл соо хэдэг болохонь

...ор заһабарилха түхэреэн ...графигта ороһон Хонхолойн ... (Мухаршэбэр) механиза... үнгэрэгшэ үбэлдөө колхо... хүдэлмэрилһэн 15 трактор ...заһабарилһан байгаа. Эдэ ...нууд малажалай фермэнүүд... тэжээл, мүн барилгын модо ...өөхын тулада мүнөө колхо... гаргагдаба.

...орна паркые заһабарилха ... жэлэй графигта оролго ха...мар-үбэлэй үедэ заһабарил... ...дэлмэриин хэмжээе нилээд ...роожо үгөө. МТС-эй трак...паркын 85 процентнь энэ се... заһабарилагдаха юм. Гэхэ...та, хойшонхи жэлнүүдтэ ма... тракторна паркынь 60 про... ...мар-үбэлэй сезондо заһаба...ха ба үлэһэн 40 процентынь ...лга зунай үедэ хэгдэдэг бо... түсэблэгдэнэ.

Тракторнуудые, хүдөө ажахын машинануудые заһабарилжа эхилһэн тус МТС-эй механизаторнууд партиин XX съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлэн, 4-дэхи кварталда 38 трактор заһабарилжа дүүргэхын түлөө мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ эршэмтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Иигэжэ мастерскойдо оруулагдаһан 8 трактор мүнөө нэгэ доро узловой методээр заһабарилагдажа байна.

Намар-үбэлэй заһабарилгын хүдэлмэриин бага болохотой хамта, заһабарилагшадай тоо үсөөн болонхой. Иигэжэ мастерской соо хүдэлмэрилхэ талмай сүлөөтэй болгогдожо, ажаллахада хүнгэн болоо. Мүн эндэ автомашинануудые заһабарилха депо шэнээр баригдажа, ашаглалгада үгтэһэн байна.

А. Александров.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ“ БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Үрэһэ хаанагүй“

...гаршагтай статья манай ...октябриин 25-най номерто ...доһон юм. Закаменай ... Молотовой нэрэмжэтэ ... ток дээрэ таряа сэбэр...шатааха хүдэлмэри муу...ндхэгдэнхэй, үрэһэнэй таряа ...ха амбаарнууд хүсэд бэлэд...й байһаар, хартаабхынь дутуу хаагдаа гэжэ тэрээн ...ндээ һэн.

...редакцида Закаменай аймагай гүйсэдкомой мэдээсэһэнэй ёһоор, статья соо хэлэгдэһэн баримтанууд булта зүб байба. Тус статья колхозой правлениин заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, үрэһэнэй таряа сэбэрлэхэ хүдэлмэриие түргэдхэхэ, хартаабхын дутуу үрэһэ хүсэлдүүлхэ тушаа зохихо хэмжээ абтаба.

Мүн тус колхоздо үрэһэ хаалгын ябаса тухай асуудал КПСС-эй аймкомой бюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Дугаровта шанга һануулга хэгдээ.

„Ажалшадай эрилтые харюулнагүй“

...н аймагай Кирандахи эм...газарай дэргэдэхи Усть-Кира...ногой магазин ажалшадые ... эд бараагаар, эдеэ хоолой ...дээр хүсэд хангаһагүй, сель...түрүүлэгшэ нүхэр Мельников ...шай эрилтэдэ хойрогоор хан...эн нүхэр Н. Сверчогой бэшэг ...газетэдэ дээрэ дурсагдаһан ...айгаар толилогдоо һэн.

...соо заагдаһан дутагдал...усадхахын, Киран тосхоной ажалшадые, эндэ эмнүүлэгшэдые үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар хангахын тула зохихо хэмжээ абтаба. Мүн саашадаа иимэ болошогүй баримтануудые гаргахагүй гэжэ Усть-Киранай сельногой түрүүлэгшэ нүхэр Мельниковтэ уридшалан һануулагдаба гэжэ манай газетын редакцида Кяхтын аймсоведэй гүйсэдкомой худалдаа наймаанай таһагые даагша нүхэр П. Кремлев мэдээсэбэ.

— Манай календарь —

Ородой агууехэ полководец А. В. Суворов

(Түрэһөөр 225 жэлэйнь ойдо)

Агууехэ полководец Александр Васильевич Суворов 1730 оной ноябриин 24-дэ Москва городто түрэһэн юм. Тэрэ 52 жэлдэ сэрэгэй алба хэхэ зуураа, 40 жэлыень элдэб походуудта ябажа үнгэргөө. Генералиссимус А. В. Суворовой хүтэлбэри доро ябаһан ородой сэрэгшэд гайхамшагта илалтануудые туйлаһан байна.

Тэрэ үедэ Россиин хэжэ байһан олон тоото дайн сэрэгүүдтэ А. В. Суворов хабаадалсаһан байна. 1789 ондо ородой болон австрийцуудай 25 мянган хүнтэй сэрэгэй отряд Суворовой хүтэлбэри доро Рымник гэжэ мүрэн дээрэ 100 мянган хүнтэй турецкэ сэрэгые үй бута сохиһон байха юм.

1790 оной эсэстэ Суворовой сэрэгүүд Измаил гэжэ турецкэ крепостиие добтолон эзэлһэн байна. Энэ хадаа Турцитай хэжэ байһан дайе амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ угаа ехэ үүргэ дүүргээ һэн.

1798 ондо Англи, Австри, Росси болон бусад гүрэнүүд сэрэгэй союз байгуулаад, Францида эсэргүү дай үүдхээ һэн. Эндэ союзнигуудай сэрэгүүдэй диилэгдэжэ байхада Суворовые Кончанска сүлэлгэһөө ородой хаан дуудан асарха баатай болоо һэн. Тиин Суворовые союзна сэрэгэй Главнокомандалагшаар томилһон байгаа. Суворов богонихон сагай хугасаа соо французскэ сэрэгые дараһан байха юм. Удаань А. В. Суворов Швейцарида дайлалдажа байгаа ородой корпусто туһаламжа үзүүлхээр эльгээгдээ һэн. Тэндэ ошохо замдаа А. В. Суворов өөрынгөө сэрэгшэдтэй хамта Альпа хадые сэхэ гаталһан байна. Ородой «гайхамшагта баатарнууд» үзэгдөөгүй баатаршалга эндэ харуулаа.

Швейцарска походой түлөө А. В. Суворовто генералиссимусай нэрэзэргэ олгогдоһон юм.

А. В. Суворов ородой сэрэгэй искусствые саашадань хүгжөөхэ талаар ехэ юумэ хээ.

А. В. Суворов 1800 оной майн 18-да наһа бараа һэн.

Норвегиин Премьер-Министр Э. Герхардсен Советскэ Союзһаа мордобо

ЛЕНИНГРАД, ноябриин 22. (ТАСС). Москваһаа ноябриин 16-да мордоод, Норвегиин Премьер-Министр Э. Герхардсен ба норвежскэ правительственна делегациин гэшүүд неделиин турша соо советскэ орон дотор аяншалаа. Тэдэнэр Грузида, Сталинградта ошоһон, һүүлшынгээ хоёр үдэрые Ленинградта үнгэргэһэн байна.

Мүнөөдэр Э. Герхардсен һамгатаяа, Норвегиин худалдаа наймаанай министр А. Скаут һамгатаяа ба Премьер-Министртэй ябалсаһан бусад хүнүүд түрэл орондоо бусаба. СССР-һээ Норвегидэ байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол Г. И. Аркадьев Осло ошохоор тэдээнтэй хамта мордоо.

Ленинградска аэропорт дээрэһээ Премьер-Министр Э. Герхардсениие СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо В. С. Семенов, ажалшадай депутадуудай Ленинградска городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын уялгые дүүргэгшэ Е. Г. Стржалковский, СССР-эй ба РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадууд, городской Соведэй депутадууд, олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд, СССР-эй МИД-эй харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд, журналистнууд мордохуулба.

Премьер-Министр Э. Герхардсениие Норвегиһээ СССР-тэ байгаа Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол Э. Бродланд тэрэнэлэн мордохуулалсаба.

Аэропорт Норвегиин ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэнхэй байгаа, Норвегиин ба СССР-эй гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө.

Ленинградһаа мордохоёо байхадаа Э. Герхардсен иигэжэ мэдүүлээ:

— Норвегидээ, түрэл орондоо бусахаяа байхадаа бидэнэр Советскэ Союзда айлшалхые уриһанайнь түлөө Советскэ правительстводо ехэ баясхалан хүргэхые хүсэнэбди. Бидэнние Москвада, Тбилисидэ, Сталинградта, Ленинградта хүлеэн айлшалуулһан бүхы хүнүүдтэ баясхалан хүргэнэбди.

Дайнай шархануудые эдэгээжэ байһан ба дайнай урда тээ табигдаһан үндэһэ һуури дээрээ байгуулалтаяа үргэлжэлүүлжэ байһан орониие бидэнэр ехээр һонирхообди.

Энэ аяншалга манай оронуудай хоорондоо бэе бэеэ ойлголсолгые, тэдэнэй хани барисаае бүри ехээр бэхижүүлхэ байха гэжэ бидэнэр найдажашье, этигэжэшье байнабди.

Дэлхэйн оронуудай бэе бэеэ һайнаар ойлголсолго хадаа уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулгада, эб найрамдалда зорюулагдаһан түрүүшын алхам болохо байна. Бидэнэр бэе бэеэ улам һайнаар ойлголсохо, бэе бэедээ этигэлсэхэ ёһотойбди. Энэ хадаа агууехэ гүрэнүүдтэ илангаяа ехээр хамаадана. Дайнай үедэ хамта ажаллаһан агууехэ гүрэнүүд амгалан эрхэ байдалда мүн лэ тиигэжэ хамтадаа ажаллаха ёһотой гэжэ эб найрамдалда дуратай бүхы арадууд хүлеэнэ. Энээнэй түбэгтэй байһаниинь зайлашагүй, гэбэшье шухала байна.

Советскэ Союзһаа гаража ошохо зуураа, бидэнэр тэрээндэ ба бүхы оронуудта эб найрамдал хүсэнэбди, советскэ арадта һайн һайханиие хүсэжэ байһанаа мэдүүлнэбди. Бултанда үнэн зүрхэнһөө һайн даа гэнэбди!

Советскэ Союзай эгээн хойто хүршэ

Норвегиин премьер-министр Эйнар Герхардсен манай орондо ерээд ошоо. Э. Герхардсенэй ба Норвегиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Хельвард Ланге гэгшэдэй энэ ерэлгэ хоёр оронуудай хоорондохи һайн хүршэ ёһоной харилсаае хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ ёһотой. Октябрь һарын һүүл багаар Норвегиин парламентда Х. Ланге иигэжэ хэлэһэн байна: «Манай оронуудай хоорондохи хүршэ харилсаае һайн гэжэ тоолоходоо бидэ баярланабди. Норвеги Советскэ Союз хоёрой хоорондохи харилсаан бэшэ оронуудай хоорондохи харилсаан шэнги хүгжэжэ, бэхижэжэ боломоор байһаниинь, саашадаа улам һайн болохонь мэдээтэй. Бидэнние абажа үзэхэ болоо һаа, манай хоёр правительствонуудай ба арадуудай бэе бэеынгээ проблемэнүүдые бүришье һайнаар ойлголсолгодо туһалха һанаатайбди. Премьер-министр Герхардсенэй Советскэ Союзда ошолгые һайн хүршэ харилсаае сахиха хүсэлэй талаһаа хараха ёһотой».

СССР Норвеги хоёрой хоорондохи һайн хүршэ ёһоной харилсаа хүгжөөлгэ ба бэхижүүлгын шухала байһан тухай советскэ гүрэнэй ажал-ябуулагшадай хэлэһэн бодолнуудтай Х. Лангеын энэ мэдээсэл тааралдана. Жэшээлхэдэ, Норвегиин гүрэнэйнгоо бэеэ даалһан тухай соносхоһонойнь 50 жэлэй ойдо зорюулжа, бүри һаяхан Норвегиин корольдо эльгээһэн телеграмма соогоо СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов иигэжэ бэшэбэ: «Норвегиин арад зоной бэеэ даанхай байдалай түлөө оролдолгые манай орон хододоо һайшаадаг. СССР Норвеги хоёрой хоорондохи харилсаае бэхижүүлгэ хадаа хоёр оронуудай үнэн сэхэ хүсэлэндэ тааралдана гэжэ Советскэ арад найдана».

Советскэ ба норвежскэ арадуудай һайн эбтэй, хани харилсаатай байхын түлөө хоёр талын энэ хүсэлэн хадаа гүнзэгы түүхэтэ удхашанартай юм. Юуб гэхэдэ, Норвеги Советскэ Союз хоёр гансал бэе бэедээ ойрохон хойто хүршэнүүд бэшэ, харин хуурай газарай нэгэ хилэтэй бшуу.

Хэрбээ картада хараха болоо һаа, манай Эхэ орон эгээн баруун-хойноо Скандинавска хахад аралай баруун-хойто талыень эзэлдэг гүрэнтэй нэгэ хилэтэй юм. Энэ гүрэн—Норвежскэ королевство мүн.

Норвеги парламентаар хизаарлагдаһан монархи байха зуураа, үнгэрһэн зуун жэлэй эхиндэ баталагдаһан (хожомынь хубилгагдаһан) конституцяар хүтэлэгдэдэг. Тус конституциин ёһоор 4 жэлээр һунгагдадаг стортинг (парламент) хуули гаргаха эрхэтэй юм, тиин гүйсэдхэгшэ засагыень министрнүүдэй кабинедээр дамжуулан король бэелүүлдэг. Стортингдо эгээн олон һуури эзэлдэг Хүдэлмэришэдэй (социал-демократическа) партиһаа мүнөө үедэ Норвегиин министрнүүдэй кабинет бүридэнхэй. Мүн консервативна (хейре), либеральна (венстре), таряашадай, христианско-арадай ба коммунистическэ парти стортингдо һуурнуудтай юм. Коммунистическэ парти стортингдо гурбан һуури эзэлнэ.

Норвегиин хүн зоной тоонь олон бэшэ —оройдоо 3,4 мянган хүн; олонхинь (96%) норвежецүүд юм.

Скандинавиин баруун-хойто хубиие эзэлхэ зуураа, Норвегиин территори Скандинавска эрье шадар ута нарихан зурюудаар һунажа, хойгууроа Хойто Мүльһэтэ океанай Баренцово далайн, баруун ба урда талаһаа Атлантическа океанай Норвежскэ ба Хойто далайн уһаар угаагдадаг. Норвегиин эрьенүүдынь олон тохойтой ба уһаниинь хүрэдэггүй, суднануудай байхада зохид элдэб бухтануудаар элбэг юм. Норвегиин шэрүүн хойто уларилые далайн дулаан Гольфстрем гэжэ урадхал зөөлэрүүлдэг. Хойто мүльһэтэ океанай Свальбард (Шпицберген) гэжэ архипелаг, Атлантическа океанай Ян-Мейен гэжэ арал ба Антарктикын Буве, Петр I гэжэ аралнууд Норвегидэ ородог.

Норвеги хадалиг орон юм. Тэрэнэй газарай 71 процентнь үнэтэй ашагта малтамалнуудаар (пирит, зэд, сайр, никель түмэр г. м.) баян Скандинавска шэлын хүлхэ хаданууд юм. Хадалиг газариууд ой модоор, малай һайн бэлшээрээр элбэг. Норвеги уһан хүүюуртэй, түргэн урадхалтай олон гол мүрэнүүдээр эсхэгдэнхэй.

Географическа газар дайдын, сагай уларилай, байгаалиин онсо илгаанууд Норвегиин экономикодо нүлөөлһэн байна. Энэ хадаа ашагта малтамал малтан абалгын ба тэрэниие болбосоруулгын ехэ хүгжэнги промышленностьтай индустриально-аграрна орон юм. Промышленностиинь гол һалбари гэхэдэ, түмэр малтан абалга, түмэр болбосоруулга, модо болбосоруулга ба целлюлоз үйлэдбэрилгэ болоно. Промышленностидэнь хилын саанахи капитал, нэн түрүүн Америкын, Англиин капитал шухала һуури эзэлдэг.

Норвегиин промышленностиин электрын хүсэнэй базань «сагаан шулуун нүүрһэ»—гол мүрэнүүдэй урадхал ба хүүюурнүүдые ашаглалга дээрэ байгуулагдадаг. Далайн олзоборилго ба худалдаа наймаанай судныг тамаралга оронной экономикодо шухала үүргэ дүүргэдэг. Норвегиин худалдаа наймаанай флот дайнай урда тээ США, Англи ба Япониин удаа, түрүү һууринуудай нэгыень эзэлдэг байгаа. Хүдөө ажахын продукци гаргалгын бирагүй дээрэһээ оронойнь эдеэ хоолой эрилтэ дүүрэн хангагдадаггүй.

Гадаадын хэрэгүүдэй министр Х. Лангеын тэмдэглэһэнэй ёһоор, Норвеги олон зуун жэлэй туршада түрүүн Даниин, һүүлдэнь Швециин мэдэлдэ ороһон колониальна орон байһан юм. Харин 1905 ондо Швецитэй баталһан эблэлээ болюулаад, Норвеги бэеэ даанхай гүрэн болоһон юм. Ородой түрүүшын революциин нүлөө энэ ушарта ехэ удхашанартай байба. Швециһээ һалаһан Норвежскэ гүрэнэй эрхыень бусад оронуудһаа түрүүн Россиин мэдэрэлгэ мүн шухала удхашанартай.

Гэбэшье, хахад зуун жэлэй үнгэрөөдүй байтар Норвеги дахин ондоо гүрэнэй мэдэлдэ орошоһон байгаа. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ гитлеровскэ эзэмдэлгэ Норвегидэ ехэ хохидол ушаруулбашье, норвежскэ арадай бэеэ даанхай байдалай, эрхэ сүлөөгэй түлөө зоригые хухалаагүй. Дэлхэйн хоёрдохи дайнда германска милитаризмые дараһан Советскэ сэрэгүүд 1944 ондо Норвегиие эзэмдэгшэдһээ сүлөөлжэ эхилһэн юм.

Дайнай һүүлдэ оронойнгоо экономикые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ зорилгонууд норвежскэ арадай урда табигдаба. Норвежскэ арад эдэ зорилгонуудаа бэелүүлхын түлөө нилээд ехэ юумэ хэһэн байна. Промышленностиин хэдэ хэдэн һалбариин хүгжэлтэ дайнай урдахи хэмжээндэ хүрөөд, үлүү гараа. Оронойнгоо гүйсэд бэеэ даанхай ба национальна интересүүдтэ тааараха политика бэелүүлхын түлөө норвежскэ арадай зориг бүри шангадаһаар байна.

Тиигэбэшье, арад зоной энэ хүсэлые Норвегиин бэелүүлгэдэ хэдэн ушар байдал һаалта хэнэ. Хойто-атлантическа сэрэгэй пактда тэрэнэй хабаадалсалга энэ ушар байдалай шухалань юм. Норвеги сэрэгэй агрессивнэ энэ бүлэгтэ хабаадалсажа, арад зоной ажабайдалай интересүүдтэй зүрилдэһэн хүшэр хүндэ уялганuудые абаба. Гадаадын гүрэнүүдэй сэрэгүүдтэ бэлэдхэгдэһэн хойто-атлантическа сэрэгэй блогой базанууд Норвегиин газар дээрэ байгуулагданхай. Хойто-атлантическа блогой үмэнэ абаһан уялганuудаа бэелүүлхын тула Норвеги «хамгаалгын» хэрэгтэ ехэ мүнгэн зөөри гаргана: 1949 онһоо 1954 он болотор сэрэгэйнь гаргашанууд 5,8 дахин, дайнай урдахиһаа 39 дахин ехэ болобо. Сэрэгэй захилнуудтай холбоотой промышленностиин һалбаринууд үлүү ехээр хүгжэһэн байна. Налогууд олон дахижа ехэ болоо. Норвежскэ хэблэлэй бэшэһэнэй ёһоор, гүрэнэй налогой дүрбэнэй нэгэ хубинь сэрэгэй гаргашада гарана, харин 1938 ондо арбан хоёрой нэгэ хубинь энэ хэрэгтэ гаргашалагдадаг байгаа. Официальна тоо мэдээнэй ёһоор, 1949 онһоо 1954 он болотор эдеэ хоолой продуктнуудай сэн 61 процент, хубсаһанай—39 процент, түлишын—48 процент хүндэрөө. «Афтенпостен» газетын тооложо үзэһэнэй ёһоор, норвежскэ кронын худалдан абаха шадабаринь дайнай урда тээхиһээ 55 процент бага болоо.

Байгша оной октябриин 24-дэ толилогдоһон, Центральна статистическэ управлениин тоо мэдээнэй ёһоор, 1953 оной түрүүшын 3 кварталай туршада хилын саанаһаа эд бараа Норвегиин оруулга хилын саана гаргаһанһаань 1.484 млн. крон үлүү байба. Худалдаа наймаанай флодые ашаглалгада тохёолдодог бэрхэшээлнүүд Норвегиин экономическа байдалые улам орёо хүндэ болгоно. Нормальна байдалда тус флодой олзо доходынь гадаадын худалдаа наймаанай балансын дутагдалнуудые хааха ёһотой байһан юм. Гэбэшье, мүнөө сагта США-һаа гаргагдаһан бүхы ашаанай 50 процентнь американска суднануудта шэрэхэ ёһотой гэһэн журам бии. Судна баригшадай норвежскэ общество директор Б. Лундын мэдүүлһэнэй ёһоор, энэ ушар Норвегидэ ехэ хохидол хэнэ.

Эдэ мэтын ба Хойто-атлантическа сэрэгэй блогто Норвегиин хабаадалсалгатай холбоотой бусад хэдэн ушар байдал хадаа орон дотор дураа гуталга улам ехээр үүсхэнэ. Норвегиин хүн зон эб найрамдал бэхижүүлхые бүхы зүрхэнһөө хүсэнэ, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулгада оронойнгоо туһалхые, бэеэ даанхай, национальна интересүүдтэ тааараха политика ябуулхые Хойто-атлантическа сэрэгэй блогто хабаадалсахаа болихыень хүсэнэ. «Норвеги нейтральна болохо ёһотой!»—гэһэн «Ориентеринг» газетын лозунгые баримталагшад саг үргэлжэ олошорно. Хойто-атлантическа блогто оронойнгоо хабаадалсаха позициие Норвегиин официальна түлөөлэгшэдэй баримталжа үргэлжэлһээр байһые тэмдэглэнгүй орхихын аргагүй. Энээн тухай стортингдо хэһэн октябрьска элидхэл соогоо гадаадын хэрэгүүдэй министр Х. Ланге тэмдэглэһэн байна.

Һүүлэй үедэ Советскэ Союзтай һайн хүршэ ёһоной харилсаа бүхы талаарнь хүгжөөхын түлөө оролдолго ба хэмжээ ябуулганууд илангаяа ехэ һайшаал олоно. Премьер-министр Э. Герхардсен Шпицберген аралда ошохо зуураа, иигэжэ хэлээ һэн: «Хэдэн зуун жэлэй туршада хоёр арадууд (Норвегиин ба манай оронной—П. Г.) эбтэй эетэй байдаг байгаа. Харин нэгэтэлород сэрэгүүд норвежскэ газар дээрэ ерэжэ, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ Финмаркда (Хойто Норвеги—П. Г.) бидэнние эзэмдэгшэдһээ сүлөөлһэн юм». Ородуудай ба норвежецүүдэй хоорондохи һайн харилсаанай саашадаа үргэлжэлхэ байһанда найдаһан тухайгаа Э. Герхардсен мэдүүлээ.

Энэ найдабаринуудые бодотоор бэелүүлгэ хоёр орондо туһатай. Мүнөө Норвеги СССР хоёрой хоорондохи һайн хүршэ ёһоной хани харилсаае хүгжөөлтэдэ һаад хэхээр арсалдаанууд үгы байна. Харин газарнуудайнь ойро, нэгэ хилэтэй байлга, эб найрамдал сахиха ба бэхижүүлхэ тушаа хоёр талын хүсэлэлгэ—эдэ бүгэдэ манай орон Норвеги хоёрой хоорондохи холбоо барисаа хүгжөөлгэдэ илангаяа таарамжатай нүхэсэл байгуулна. Иимэ холбоо барисаан, илангаяа худалдаа наймаанда түүхэтэ заншалтай ба хоёр таладаа ходоодо ашагтай туһатай байһыень тэмдэглэхэдэ болохо байна.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда Советскэ Союз Норвегиһээ ехэнхидээ сагаан туулга, никель, феррошудхамалнуудые, машина түхеэрэлтэ худалдажа абадаг ба таряа, руда, апатит, калийна дабһа Норвегидэ худалдадаг байгаа. Худалдаа наймаан ходоодо хоёр талын адли эрхэтэй байдалда хүгжэдэг, хоёр орондо ашагтай туһатай байдаг һэн. Эдэ гол принципүүд мүн дайнай һүүлдэ норвежско-советскэ худалдаа наймаанай үндэһэнинь болоо. Мүнөө хүсэндөө байгаа хэлсээнэй ёһоор, 1955 ондо Норвеги Советскэ Союзда сагаан туулга, дабһалуулһан ба хүрэһэн загаһа, загаһанай тоһо ба бусад хэдэн товарнуудые үгэнэ. Советскэ Союзһаа Норвеги абаашагдадаг товарнуудай дунда нефть, автомобиль, тариан, марганец, фосфадууд гол һуури эзэлнэ.

Хоёр оронной хоорондохи культурна холбоо барисаан улам һайжаржа байна. Элдэб делегацинуудые андалдалсалга, аяншалагшадай ябалганууд энэ хэрэгтэ шухала удхашанартай.

Советскэ ба норвежскэ арадууд эб найрамдал бэхижүүлхэ, уласхоорондын түгшүүрилые саашадань һуларуулха зорилготой. Энэ зорилго хоёр орониие ойротуулжа, тэдэнэй амгалан тайбан ба ёһотой һайн хүршэ байдалда туһална.

П. ГРИНИН.

Венгриин Гүрэнэй суглаанай сесси дүүрэбэ

Венгриин Гүрэнэй суглаанай сесси ноябриин 17-до дүүрээ.

Хахад жэлэй турша соо хэгдэһэн хүдэлмэри тухай Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Андраш Хегедюшэй тоосоото элидхэлые, 1956 оной — хоёрдохи табанжэлэй түрүүшын жэлэй арадай ажахын түсэб тухай гүрэнэй түсэблэлгын управлениин түрүүлэгшэ Андор Береи гэгшын элидхэлые депутадууд зүбшэн хэлсээ.

Үгэ хэлэлгын болоһоной һүүлээр, Гүрэнэй суглаанай һүүлшын сессиһээ хойшонхи үе соо Венгерскэ Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй хэһэн ажал-ябуулгые Гүрэнэй суглаан һайшаагаад, министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшын тоосоон соо найруулагдаһан гуримууд болон һанамжануудые саашанхи хүдэлмэридөө хүтэлбэри болгохыень Министрнүүдэй Соведтэ дурадхаа.

Венгерскэ Арадай Республикын 1956 оной арадай ажахын түсэбые депутадууд мүн лэ нэгэн дуугаар баталаа.

Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшоор Ференц Эрдеи, газартаряалангай министрээр Янош Матолчи гэгшэдые Гүрэнэй суглаан баталаа.

Венгерскэ Арадай Республикын президиумэй гэшүүдээр Венгерскэ ажалшадай партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь Матиас Ракоши, Венгриин профсоюзуудай соведэй түрүүлэгшэ Шандор Гашпар гэгшэд сесси дээрэ һунгагдаа.

Манай Гүрэнэй суглаанай хүдэлмэридэ СССР-эй Верховно Соведэй хабаадалсаһанайнь түлөө, Советскэ Союзда ошохыень Гүрэнэй суглаанай делегациие уриһанайнь түлөө делегацида Гүрэнэй суглаанай зүрхөө баясхалан хүргэнэб. Энэ уряалыень бидэнэр ехэ баяртайгаар хүлеэн абанабди гэжэ Гүрэнэй суглаанай түрүүлэгшэ Шандор Ронаи сессиие хаахадаа хэлээ.

(ТАСС).

Түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай

Хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулнабди

(Иволгын аймагай „Коммунизм“ колхозой хонишон Д. Ганжуровай хөөрөөн)

...жэлнүүдтэ хонидойнгоо ...һайжаруулжа, нарин, нарибтар ноһотой хонин үсхэбэрилдэг бо...лөө нилээд ехэ хүдэлмэри ...нхайбди. Бидэнэр хонишод ... зоотехник нүхэр Дабаевай ...жаар хонин һүрэг сооһоо хо... нарин, нарибтар ноһотой ...ууу хонин илгажа, үүлтэр ...лгын хүдэлмэриие зоотех... заабариин ёһоор ябуулжа байнабди. Нарин, нарибтар ...шэлэмэл 500 толгой хонин ...а намда даалгагдаһан бай...тээд үнгэрэгшэ зун, на...рэдэ хонидоо һайн ногоотой ...дэ адуулаабди. Хониднай ...ал һайнаар абажа, сентябрь һарануудта ороон...уулагдаа. Колхозоймнай ...ал хонидой бүхы ота...рэ тоодо манай ота...д гансал искусственна ар...ондо оруулагдаһан байна. ...искусственнаар ороондо ...а эрхим үүлтэрэй мериносые хэрэглээбди. Һайн бэ... байгаад, хонидые саг болороондо оруулха гээшэ ай...э удхашанартай. Эхэ хо...э шадал һайнтай байжа ...роо һаа, һубайрдаггүй, бэе хурьга гаргадаг юм. Хүсэ ...йнтай хонид эхирлэдэгшье ...имэһээ бидэнэр ороондо ...урда тээ хонидоо һайнаар ..., хүсэ шадал абхуулдаг ... Мүн искусственна үрэ... пунктнууд бэлэдхэгдэдэг, ...дэлмэри зүбөөр эмхидхэ...нда эртээнһээ анхарал хан...даг. Ямар хонидто али хү...хэрэглэхэдэ тааарахаб гэжэ ...ко үзэгдэдэг байна. Манай шэрүүн ноһотой нютагай үүлтэрэй хусануудые оройдоошье үгы болгоо. Хэрбээ эдэ шэлэгдэмэл хонидой отаранuудта саашадаа үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэри түсэбэй ёһоор, бодомжотой һайнаар ябуулаа һаа, хэдэн жэл үнгэрхэдэ нарин, нарибтар ноһотой хонидтой болохобди. Мүн бусад отаранuудта үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэри ябуулагдажа байдаг. Манай хонишод 1960 он болотор бүхы хонидоо нарин, нарибтар ноһотой болгохоор шиидэнхэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ үүлтэр һайжаруулгын хүдэлмэри тиимэ һайнаар ябуулагдаашьегүй һаа, хониднай нилээд ехэ ноһо үгэдэг болоо. 1954 онойхитой сасуулха болоо һаа, 1955 ондо ноһон 36 процент ехээр абтаба. Минии даажа байдаг отарын хонин бүриһөө 3,6 килограмм ноһон хайшалагдаа, 100 эхэ хонин бүриһөө 106 хурьган абтажа түлжүүлэгдээ.

Урдань манай колхозой зарим хонишод нютагай үүлтэрэй шэрүүн ноһотой хонидые үсхэбэрилхэ һэмди гэдэг һэн. Юуб гэхэдэ, манай хонид хүйтэндэ даарадаггүй, бүхэли үбэлдөө бэлшэжэ гарадаг гэжэ тэдэнэр хэлэдэг байгаа. Теэд тэрэ тиимэ бэшэ. Нарин, нарибтар ноһотой хонид манай эндэхи шэрүүн ноһотой хонидһоо дутуугүйгөөр үбэлые үнгэргэдэг байна. Яахадааб гэхэдэ, тэдэнэй ноһон үдхэн байна бшуу. Нарин, нарибтар ноһотой хонидые үсхэбэрилхэдэ ашаг олзо ехэтэй гэжэ мэдэхэдээ манай колхозой хонишод һайн үүлтэрэй хонидые үсхэбэрилдэг хүршэ колхозуудайнгаа отаранuудта айлшаар ошожо, ажал хүдэлмэритэйнь танилсадаг болоо. Колхоздомнай эмхидхэгдэһэн зоотехническэ турбан жэлэй курсада хонишод эдэбхитэйгээр һуралсана. Тэрэ курсые колхозоймнай зоотехник нүхэр Дабаев хүтэлбэрилдэг. Эндэ гансашье хонишод бэшэ, мүн бусад малшад олооро һуралсадаг. Хонишодой мэргэжэлынь дээшэлжэ, харюусалгань ехэ боложо, хонин хурьгадаа гээлтэ хоролтодо оруулангүй үнгэрэгшэ үбэлжэлгые үнгэргөө һэмди. Манай отарынхид нэгэшье хонин үхүүлэнгүйгөөр, бултыень яһала һайн хүсэ шадалтайгаар ногоон дээрэ гаргаһан байна.

Мүнөө манай отарын хонишод шэнэ түл абалгадаа бэлэдхэжэ захаланхай. Үбэлэй һаранuудта хонидые үбһэ тэжээлээр дутаахагүйн, уһаар, һайн байраар хангахын тула колхозой правлени шухала хэмжээ абана.

Манай колхоз ниитынгээ малда элбэг ехэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр табидаг болоо. Сабшалан һайжаруулхын тула ехэхэн хүдэлмэри хэгдэнэ, тэжээлэй культуранuуд ехээр тарилгдана. Энэ хүдэлмэридэ мүн бидэнэр, хонишодшье хабаадалсадаг байнабди. Хойто хабартаа хэдэн зуун гектар сабшалангай, бэлшээриин газар һайжаруулагдахаар хараалагдана. Шииг багатай газарта уһан гаргагдаха, һөөг бургааһан сэбэрлэгдэхэ, бута болдогуд тэгшэлэгдэхэ байна. Мүн зелёнко, кукуруза ехээр тарилгдаха.

Бидэнэр хонишод ойрын дүрбэ—табан жэл соо бүхы хонидоо нарин, нарибтар ноһотой болгохын тула бүхы хүсөөрөө оролдохо байнабди.

А. Хилтухинов бэшэжэ абаба.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР

Хүгжэжэ байһан колхоз

Зэдын аймагай Каганвичын нэрэмжэтэ колхоз ажахыгаа зүбөөр эрхилжэ, жэл ерэхэ тудам олзо доходоо арьбадхана, хүдэлмэринүүдын улам ехээр механизацилагдана, колхозниггуудай ажабайдал бүри үнэр баян, культурна болоно.

Энэ колхозой гэшүүд хүдөө ажахые хүгжөөхэ тухай парти, правительствын тогтоолые хэрэг дээрэнь бэелүүлэн, 1955 ондо урда жэлнүүдтэ орходоо һургаггүй ехэ олзо доход оруулһан байха юм. Колхозой правлени олзо доходойнгоо ехэхэн хубиень ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха хэрэгтэ зорюулна. Мүнөө колхоздо дүрбэн ашаатай, нэгэ хүнгэн машина бии. Колхоз өөрынгөө электростанци ба радиоузелтай. Электрын хүсөөр пилорама, тарланай ток дээрэ тодхогдоһон элдэб түхэсрэлгэнүүд хүдэлгэгдэнэ.

Үдэшэниинь, ажалай һүүлээр электрын һаруул галаар гэрэлтүүлэгдэһэн гэрнүүдтэ радио дамжуулга шагнан, колхозниггуудай амаржа һуухынь харахада баясамаар.

Д. Цыремпилов.

Ажалайнгаа дүн гаргаба

Закаменай аймагай «Улаан-Далахай» колхозой правлени һаяхан малшадай суглаа үнгэргэжэ, 1954—1955 онуудай ажахын жэлэй дүн гаргаба. Колхозой малшад ниитынгээ малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар бага бэшэ амжалта туйлаһан байба. Илангаа эбэртэ бодо малай фермынхид ороладсотой һайнаар хүдэлмэрилөө. Тэрэнэй ашаар колхоз эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ, һү һааха жэлэйнгээ түсэб холо үлүүлэн дүүргэһэн байна. Һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ нүхэд Х. Цыренова, Л. Жигжитова гэгшэд түрүүлэн ябана гэжэ суглаан тэмдэглэбэ.

Малайнгаа ашаг шэмэ эрид дээшэлүүлжэ, колхоз гүрэндэ мяха, тоһо, ноһо тушааха уялгата даалгабаряа саг соонь дүүргээ, дээшэлүүлэгдэһэн сэнгээр хэды зуун литр һү худалдаһан байна.

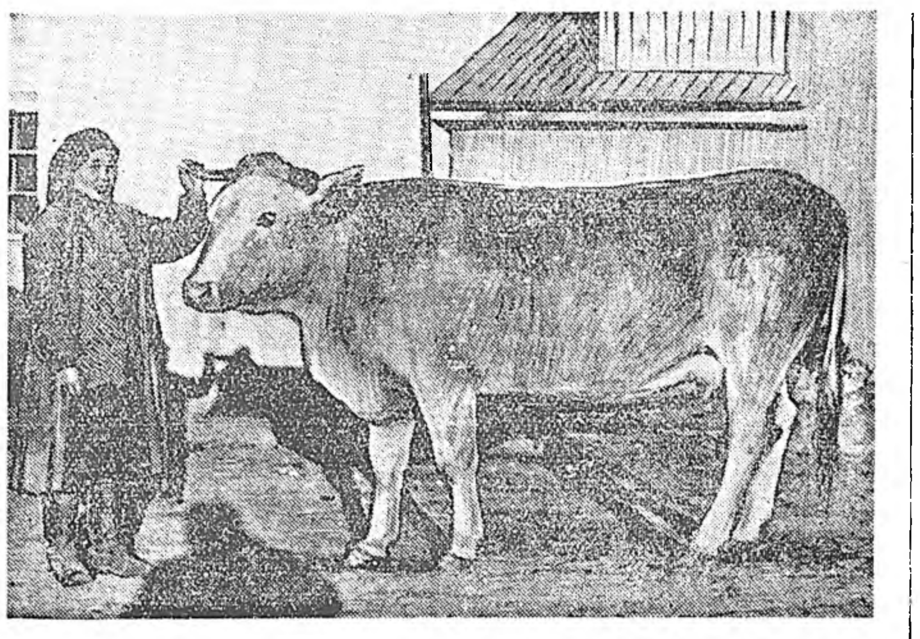
Колхозой правлени түрүү малшадта нэмэлтэ түлбэри болгон, 20 буруу, 8 хурьга, 3 мянган түхэриг мүнгэ хубаагаа.

Б. Шоёнов.

Нютаг бүриин һонин

★Хэжэнгын аймагай Чесанын долоон жэлэй һургуулиин коллектив энэ намартаа һургууля тойруулан модо тарижа, бүхы талмайгаа ногоорууба.

★ Сэлэнгын аймагай дунда һургуулиин багша Э. А. Попова «Ородой агуухэ аянша А. Козлов» гэһэн лекци һурагшадта уншаба.

Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой племенной фермын һаалишан Цыбикжап Жамбалова жэл бүри һү ехээр һаана. Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэ даажа байһан үнеэн бүриһөө 3688,6 литр һү һаагаа. Мүнөө залуу һаалишан үбэлжэлэгэн үедэ һү улам ехээр һааха тухай шангаар тэмсэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Цыбикжап Жамбалова жэлдэ 5000 литр һү үгэдэг «Мелоди» гэжэ үнеэнэйнгээ хажууда байна. **А. Батуевай фото.**

Загаһашад шан абаба

Байгал шадархи колхозууд загаһа бариха гүрэнэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө ехэ ороолдолго хэнэ. Баргажанай аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз загаһа бариха гүрэнэй түсэбые болзороһоонь урид, ноябриин нэгэндэ дүүргэһэн юм. Энээнэйнгээ түлөө тус колхоз СССР-эй Загаһанай промышленностиин министерствын гурбадахи мүнгэн шанда хүртөө. Колхозой загаһашад партиин XX съездын үндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ ороолсод, гаража жэлэй түсэбөөр загаһа барижа байнхай.

Энэ аймагай «Рыбак» колхоздохи Столяровой хүтэлбэрилдэг бригадынхид жэлэйнгээ түсэбые мүн лэ болзороһоонь урид дүүргээ.

Т. Бадмаев.

Шатараар БМАССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө

Энэ боложо байгаа мүрысөөнэй гурбадахи уулзалгада Мамилов Сампиловтай хараар наадаха зуураа, рокировко хэдүй байжа, доболжо захалаа. Сампилов энэ алдуунь үбөөр хэрэглэжэ, ноёндонь шангa доболого хэжэ, илаһан байна.

Галданов хүбүүгээ табижа үгөөд, эдэбхитэйгээр доболжо захалба. Сумкин доболгыень һуладхаха зорилгоор бодоһо хүбүүдээ андалдаа. Тиин Галданов гол һуури эзэлжэ байһан хүбүүдэйнгээ хүсэндэ найдаад, тэмээгээ табижа үгэбэ. Сумкин хүбүүдэйнь ябаха мүрые хаагаад, урдаһаань доболжо, шүүгээ.

Мункоев Цыденовые, Воробьев Мельниковые, Власов Михайловые, Пуртов Тоглоевые шүүбэ. Малков—Мадаев, Аюрзанайн—Павлов гэгшэд тэнсэбэ.

Дүрбэдэхи уулзалга. Михайлов Сампиловтай сагаанаар наадаа. Тиин наадаанай эхиндэ буруу ябадал хэжэ, хүбүүгээ алдаад, удаань болдолгүйгөөр наадажа, шүүгдэһэн байна.

Власов Пуртовые, Мункоев Аюрзанайные, Мельников Галдановые шүүгээ. Павлов Сумкин хоёр тэнсээ.

Мамилов—Цыденов, Тоглоев—Малков, Воробьев—Мадаев гэгшэдэй партинууд хойшолуулагдаа. Мамилов, Малков, Воробьев гэгшэд һайн байдалтай.

Табадахи уулзалгада Сампилов Пуртов хоёрой наадан олоной анхарал хандуулаа. Абһаар Пуртов һайн байдалтай байгаа. Сампилов наадаяа үргэлжэлүүлхэ зорилгоор тэргэсэ үгэхэ баатай болобо. Тээд Сампиловай доболго хэжэ захалхадань, Пуртов зүбөөр наадажа байтараа, тэрэнэй үргэлжэлүүлжэ шадангүй, удаа удаалан алдуунуудые хээд, шүүгдэшөө.

Малков Воробьевые, Цыдыпов Михайловые, Галданов Мадаевые шүүгээ.

Аюрзанайн хүбүүдээрээ доболжо, Мамиловой бодонуудай мүрые хаажархёд, бэрсэень абаа. Мамилов өөрыгөө шүүгдэһэндэ тоолобо.

Власов—Тоглоев, Мельников—Павлов, Сумкин—Мункоев гэгшэдэй партинууд хайшолуулагдаа.

Табадахи уулзалган удаа 5 очкотой болоһон Сампилов түрүүлжэ ябана.

А. Сумкин.

Ажалшадта эд бараа элбэгээр худалдана

Буряд-Монголой эд хэрэглэгшэдэй кооперациин коллектив арба хахад һарынгаа даалгабари уридшалан дүүргээд, 22 миллион түхэригэй эд бараа ажалшадта түсэбһөө гадуур худалдаһан байха юм. Энэнь нёдондо жэлэй энэ хугасаада орходоо 50 миллион түхэригөөр үлүү ехэ байна. Тэрэ тоодо хүнгэн автомашина—2,6 дахин, оёдолой машина, велосипед, мотоцикл—1,5 дахин ехээр худалдагдаа.

Худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай мүрысөөндэ Зэдын аймпотребсоюз түрүүлэн ябана. Энэ аймпотребсоюз 10 һарын турша эд бараанай түсэб талаар 11 һарынгаа даалгабари 103 процент дүүргээ. Мүн Иволгын, Хориин аймпотребсоюзууд муу бэшэ амжалта туйлаа.

Һүүлэй үедэ худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд хүдөө ажахын продуктнуудай комиссионно худалдаа наймаа нилээд үргэдхөө. Энэ жэлэй арба һарын турша үнгэрэгшэ жэлэй тэрэ хугасаада орходоо комиссионно худалдаа наймаан 5 дахин үргэдхэгдэһэн байна.

А. Татаринов.

Эрхим библиотекарь

Заиграйн аймагай Усть-Курбинскэ хүдөөгэй библиотекые даагшаар Людмила Давыдовна Кондакова олон жэлдэ хүдэлжэ байна. Колхозниггууд ба хүдөөгэй интеллигенциин дунда тэрэ ехэ хүндэтэй болононой.

Библиотекэ соонь хододоо сэбэр, дулаан байдаг. Колхозой үйлэдбэриин ургалтые харуулһан стендүүд, плакадууд, диаграммануудай эндэ бэлэдхэгдэнхэй.

Л. Д. Кондакова гансал библиотекэ соогоо һуужал байдаггүй, харин фермэнүүд, гүүртэнүүд, отаранууд дээгүүр ябажа, малшадта газетэ, журнал, уранһайханай ба бусад литература уншалгые эмхидхэдэг юм. Мүнөө үедэ нүхэр Кондакова А. Коптяевагай зохёоһон «Иван Иванович» гэжэ романаар уншагшадай конференци үнгэргэхэ гэжэ бэлэдхэжэ байна.

Библиотекын бүхы номой фонд эмхи гуримтай, каталогуудынь һайнаар хэгдэнхэй. Номой фонд саг үргэлжэ нэмэгдэжэ байдаг.

Хүдөө ажахын, уранһайханай, политическэ ба научно-техническэ литературые тэрэ шадамараар нэбтэрүүлдэг байна.

Н. Худякова.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн X с...

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 22. (ТАСС). ООН-эй Уставые шэнээр хаража үзэхэ тухай США-гэй, Англиин, Канадын болон бусад оронуудай делегацинуудай хамтаараа дурадхаһан резолюциин проектые зүбшэн хэлсэлгэ Генеральна Ассамблейн үсэгэлдэрэй пленарна заседани дээрэ дүүргэгдэбэ.

Филиппинэй, Боливиин болон Панамын түлөөлэгшэдэй үгэ хэлэһэнэй һүүлээр, Ассамблей хадаа резолюциин проектые болон тэрээндэ оруулхые дурадхагдаһан заһабаринуудые зүбшэн хэлсэжэ ороо.

Конференцидэ бэлдэхэ талаар байгуулагдаха зэргэтэй комитедэй составта ООН-эй бүхы гэшүүдэй оролсохын тулада Индиин болон Египедэй делегацинуудай дурадхаһан ёһоор тус комитедэй составые үргэдхэхэ гэһэн хубилалта резолюцидаа оруулаадби гэжэ Англиин, США-гэй болон Канадын түлөөлэгшэд мэдүүлээ. Уставые шэнээр хаража үзэхэ шухала гэһэн заабарие резолюциин проектһээ гаргаха гэжэ сирийскэ делегациин дурадхаһан заһабарие эдэ оронуудай түлөөлэгшэд буруушаагаа.

Польско делегаци хадаа дурсагдаһан резолюциин проектые буруушаажа голосовалаа байна. Юуб гэхэдэ, Уставые шэнээр хаража үзэхэ гэһэн ямаршье һэдэлгэ түбэгтэй ба Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин интересүүдтэ зүрюу байна гэжэ Польшын түлөөлэгшэ Е. Нашковскиин голосованиин тушаа үгэ хэлэхэдээ мэдүүлһэн байна.

Конференцидэ бэлэдхэхэ талаар байгуулагдаха зэргэтэй комитедэй составые үргэдхэхэ тухай Египедэй болон Индиин делегацинуудай оруулһан дурадхалые резолюциин проектые зохёогшодой хүлеэн абаһанда хананги байһанаа Индиин түлөөлэгшэ Кришна Менон тэмдэглээ. Сирийскэ делегациин дурадхаһан заһабарие дэмжэхэ зуураа, Менон иигэжэ мэдүүлээ. Конференци үнгэргэхэ гэжэ ямар нэгэн болзор тогтоожо болохогүй байна. Тиигээ гээшэ һаамнай, Уставые шэнээр хаража үзэхые хүсэгшэд уласхооронды таагүй оршон байдалдашье голосудай юрын олонхёор конференци үнгэргэхэ тодорхой болзор тогтоохо аргатай болохо байна. Тиимэһээ, Индийскэ делегаци хадаа «зохистой үелэ» конференци үнгэргэхэ ябадал хараалһан резолюциин тэрэ пунктые буруушаажа голосовалаха байна гэжэ Менон мэдүүлээ.

Тэрэнэй һүүлээр Ассамблей хадаа резолюциин проект болон тэрэндэ оруулагдахаар хараалагдаһан заһабаринууд тухай голосовани ... оро һон байна. Уставые шэнээр ... ража үзэхэ зорилгоор зохистой ... конференци зарлаха тухай ... нэн хубиинь резолюциин проект... гаргаха гэжэ сирийскэ делег... дурадхаһан заһабариин түлөө ... легаци (Сири, СССР, УССР, Б... Чехословаки, Польша, Югосл... Инди, Афганистан, Йемен, ... Исланди, Норвеги ба Швеци... совалаа; юһэн делегаци (Б... Бирма, Египет, Эфиопи, Инд... Иран, Ливан, Либери, Сауд... Арави) һаналаа баряа. Тиин... риин дурадхаһан заһабариин т... голосудай зохихо олонхиы... гүй байшоо.

Генеральна Ассамблей ... олонхиин голосоор дурсагдаһан ... нуудай хамтаараа дурадхаһан ... люциин проектые юрэнхы ... баталан абаа. ООН-эй Уставы... нээр хаража үзэхын тулада ООН-... той үедэ» конференци зарлах... рээндэ бэлдэхын тулада ООН-... хы гэшүүдһээ бүридэһэн ко... байгуулха ябадал тус резолю... ёһоор хараалагдаһан байна. Э... золюциин проектые ... СССР-эй, УССР-эй, БССР-эй, ... словакиин, Польшын ба Сири... легацинууд голосовалаа. Ин... Афганистанай, Даниин, Исланд... Норвегиин, Саудовско Ара... Швециин, Йеменэй ба Югосла... делегацинууд һаналаа баряа.

Голосованиин һүүлээр СССР... түлөөлэгшэ Г. Н. Зарубин үгэ ... Резолюциин проектые советск... легаци буруушаажа голосова... Юуб гэхэдэ, делегаци хадаа ... эй мүнөөнэй Устав бүгэдэнэ... ларамдал бэхижүүлхэ, мүн ... тическэ, экономическэ, социал... культурна болон бусад һалбар... даар уласхоорондын харилса... лалга хүгжөөхэ зорилгонуу... сэдөөр зохилдоно гэжэ тоолоно... тэрэ мэдүүлээ.

Уставые шэнээр хаража ... гүрэнүүдэй бэе бэедээ ... гэлсэлгээр туһалжа шадал... уласхоорондын түгшүүрынь ... шадань һуларуулха интере... зохилдохогүй ба ООН-эй үр... гээр ажаллагада туһалха... на гэжэ советскэ делегаци ... дүүлнэ гээд Г. Н. Зарубин ...

Энээн дээрэһээ, Советскэ ... делегаци хадаа Организаци... ые шэнээр хаража үзэхэ кон... ци зарлаха тушаа һанамжа ... бэлэдхэхын тулада байгуул... комитедтэ хабаадалсахагүй ... тухайгаа мэдүүлхэ шухала ... лоно гээд үгынгөө түгсэхэд... Зарубин хэлээ.

Японийн шэнэ правительство байгуулагдаба

ПЕКИН, ноябриин 22. (ТАСС). Японийн һаяхан байгуулагдаһан либеральна демократическа партиин түрүүлэгшэ Ициро Хатояма японско парламентын мүнөөдэр нээгдэһэн онсо сесси дээрэ Японийн премьер-министрээр дахин һунгагдаба гэжэ Токийско радио мэдээсэбэ.

Премьер-министр Хатояма мүнөө дэр шэнэ правительство байг... Урдын демократическа парти... түлөөлэгшэ, урдын либеральн... тиин 7 түлөөлэгшэ правител... составта ороо. Гол тушаал... ээлэгшэд хуушаараа үлэһэ... Гадаадын хэрэгүүдэй минист... премьер-министрын орлогшо... гемицу дахин үлэһэн байна.

Цыден-Жап ЖИМБИЕВ

Байгал далайн эрьеэр...

(Урансхёолшын тэмдэглэлнүүд)

2. СЭЛГЭЭХЭН СЭЛЭНГЫН АДАГТА

Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой моторно катер дээрэ ябанабди. Сэлэнгэ мүрэнэй эршэтэ урадхалай бишыхан моторкын түргэн тамаралгатай ниилэхэдэнь ниилэдэгүй түргэнөөр урууддадана.

Хажуугаарнай ехэ, бага олон аралнууд үнгэрнэ. Тэдээн дээгүүр шугы бургааһан элбэг, үртэһөөр хорёолоодонхой һуринууд харагдана, үбһэ бэлшэжэ ябана. Удаашьегүй, эндэ тэндэ эрьэ дээгүүр загаһашадай балгаанууд, хатаажа байһан губшуурнууд, мүн эрьэ худар татаатай онгосонууд үзэгдэбэ.

Харауз гэжэ загаһа барилгын томохон пунктда хүрэбэбди. Гушаад гаран гэртэй, нэгэ үйлэтэй эрьэ багахан тосхондо загаһанай завод бии. Оршон тойрон загаһанай агнуури хэжэ байһан бригаданууд олоһон олзоёо эндэ асаржа тушаадаг. Тиимэһээ заводой пристаньда бүхэли үдэртөө онгосонууд, катернууд ерэжэ байдаг.

Мүн эндэ Сэлэнгын пароходствын эгээл захын пристань юм. Мүнөө «Чойбалсан» гэжэ пассажирска пароход буйр хара утаа баашулан, алиханаар дэшэж үсэбэ.

— Эндэхи загаһашанай Байгал далай дээрэ суутай, хүндэтэй зонууд юм,—гэжэ маанадтай ябалсаһан бригадир Е. Николаев хөөрэнэ. —Илангаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуухэ дайнай үедэ тэдэнэр шалгараа. Тэрэ үедэ Азовско далайн загаһашад ба мэргэжэлтэд манай нютагта ерэһэн бэлэй. Тэдэнэр маанадай ёһотой багшанарнай болоо. Бидэнэр эрхим түрүү мэргэжэлдэнь һуража, үбэлдөө мүльһэ сооложо губшадаг арга шадабаряа улам дээшэлүүлээбди. Байгал дээрэ эгээл түрүүн номгон газартань сэтэрхэй губшуур табижа эхилээбди, агнууриингаа флодые ехэхэн ябасатай болгообди. Тиигэжэ загаһа хэмгүй ехээр олзоборилголоо һэмди. Мүнөөшье түрүүшүүлэй зэргэдэ ябанабди.

Тиигэһээр Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой загаһашадай байдаг газарта хүрэбэбди.

Горьтойшог ольторог дээрэ хоёр байшан гэр байна. Ойгуурхи олон бургааһан байгаан соонһоо утаан бурьялна. Эндэ зуугаад хүн бии юм. Тэдэнэйнь олонхи залуушуул. Хүдэр хара хүбүүд, басагад «суслаг» гэжэ нэрэтэй бүхээгтэй дээрэ байһан капронов гүльмэнүүдээ һубижа, мантагар ехэ онгосонууд соогоо таарууллан хэнэд. Уданшьегүй, бригаданууд бултаа бэлэн болобо. Хүсэтэ катер арбан гурбан онгосо һүбэрүүлэн шэрэжэ, далай тээшэ зүглэбэ.

Энэ үедэ Сэлэнгэ дээрэ моторой дуун таһалдаагүй: элдэбын катернууд баһал олон онгосонуудые шэрээд, хурдан моторконууд үргээ үгсылгэн гүйлдэнэд, зарим онгосонуудай далбаагаа бодхоожо, һалгиин хүсэн хэлтэн тамарнад, нүгөөдэнь хэлбэрээр татан урууданад.

Далайда дүтэлхэ бүри Сэлэнгэ мүрэн тоогүй олон һалаа һабанууд болон таһарна, харьялаа урадхалынь улам бүри алидана, зарим газартаа тогтомол үһэндал алди болононо. Тэрэнэн намдуу үһые маанадай онгосонуд отолон эбхэрүүлнэ, хоёр тээшээ хаха эсхүүлһэн долгиниинь набтархан эрьеын захаар урһаһан ожорһо намхалзуулна.

Онгосо бүхэндэ найма — найман хүн һууна ябана. Тэдэнэр нэгэ бригада болохо юм. Манай һуулсажа ябаһан онгосын бригадир Василий Банновин Ишигенов—хуушанай загаһашан юм. Хододоо далай дээрэ ябажа, хүрин улаан болошоһон шарайтай, дунда зэргын тэбхэр бэетэй энэ хүн хараһан лэ сагта гааһая зуунхай, һүүл-һэлбэеэ барижа һууна. Бригадын гэшүүд Балданов Михаил, Антропов Рубан гэгшэд агнуури тухайгаа хөөрэлдэнэд. Антропова Прасковья Султаева Даруса хоёр сүлөөтэйхэн, ном уншанад. Комсомолка Ишигенова Роза хонгёохон хоолойгоор дуулана:

Нарһан модон нэлбэеэ
Нахис гэсэрнь татая,
Нарин далайн омулиие
Наймаад мянгаар бария...

Басаганай аялгые бусад онгосонуудай залуушуул дуурьян абанад. Зайл һэн бэзэ! Иигээд лэ хойномнай элһэн эрьэ дээрэ үндэр маяк, удэшын наранай туяанда яларан, аниганан гээгдэбэ, урдамнай захагүй зэлдэгэр Байгал далаймнай дунгиинэ. Тээд тамаржа ябаһан үһамнай балайшье тунгалаг бэшэ, буланггирсан, балайшье гүнзэгы бэшэ, гүйхэн хэбэртэй — гэнтэ эндэ тэндэ элһэн ольтирогхонууд дайралдана, тэдээн дээгүүр сагаахануул сахали шубууд олоороо һууна. Тэдэ шубууд маанадые нэгэшье үргээнгүй, харин хүнэй уһа руу загаһа шэдээ һаа, бэе бэеһээ буляалдан, гангаралдан эдинэд.

Яһала удаахан саг соо тамаржа, катернай шэрэжэ ябаһан онгосонуудаа нэгэ нэгээр һубарюулан гээбэ. Энэ багаар баһа Байкало-Кударын, Ольхоной загаһашадай онгосонууд бии. Саагуур, наагуур зуугаад һайса гаран онгосонууд жэжэхэн долгинуудта үлгыдүүлэн тамарна. Загаһашад өөһэдөө хоорондоо оог үгэлсэжэ, гүльмээ хаяха газараа тодолон абанад. Маанадай урдахана ябаһан Хугшиновай бригада гүльмээ хаяжа эхилээ хэбэртэй.

Ишигенов —бригадир балайшье яраангүй, нишэ тишээ харашалан ябана. Гүльмээ бэшэ онгосонуудһаа холошог хаяха хэрэгтэй— һуниндэ һалхинай болоо һаа, дүтэхэнтэгбэдаһан гүльмэнүүд бусадайдаа бодохо, ехэ аюултай бэшэ. Василий Баиновичэ олон зангилаатай аргамжа дооюнь хаяжа, уһанай гүнзэгые хэмжэжэ үзөөд:

—Зай, хатхаяа (гүльмынгээ үзүүрые) табяхаар болообди,—гэжэ хэлээ.

Тэрэшье, бэеэ, Михаил Даруса хоёр нэгэ дунда зэргын бочкые абажа ерэжэ лэ, уһа руу хаяжархиба. Тиигээд гүльмээ табижа захалбад. Бидэнэр дүрбэн хүн нэлбэдэжэ мэдэнэ гээшэбди. Бригадирнай онгосоёо залана...

Наранай орожо байхада, бидэнэр гүльмээ хаяжа дүүргэбэбди. Уданагүй боро харанн болобо. Энэ ехэл һайхан саг — далай дээрэ элдэб янзын үнгэнүүд, үдэшын туяа наадана, сагаабтар үүлэнүүдэй һүүдэрнүүд тунгалаг долгинууд дээрэ толорно. Тиигэһээр харанхы болоходонь, далай дээрэ бүри гоё—үнөөхи олон онгосонуудай дээрэмнай галнуудай носохонь хаа-хаанагүй элихэнээр харагдана.

—Бидэнэршье сайгаа ууя, —гэжэ Василий Баиновичнай хэлээд, онгосынгоо һүүл багаар хушаатай байһан хабтагайнуудые абажа, шабаараар хэгдэһэн шала дээрэ түлеэ обоолжо, гал түлибэ. Басагад нарбайжа уһа удхаад, гүсээ гал дээрэ табинад, омули шорложо шараад. Тиигэһээр шарилдагаа, эдеэлэжэ садаад, онгосоёо хүндэлэн унтарая задаажа, дулаахан даханууддаар хучаад, амархаяа хэбтэбэд.

Һуни болобо. Одо мушэдэй ялалзахань огто харагданагүй, тэнгэри бүрхэһэн хэбэртэй. Баруун эрьын дабаануудай хярые гэрэлтүүлэн, сахилгаан улагад гэнэ, нэгэ бага үндыхэдэ малгай хүү татахар һалхилна, долгиной сэсэрдэһэн нюур дээгүүр бууна.

Иигэжэ далай дээрэ хэн хоножо үзэбэ, гайхахаашье, айхаашье. Хажуугаархи зонуудын бүгэдөөрөн тоонол унтаба ха, гансал миниин үргэнэй аашье хүрэнгүй. Гэнтэ бригадирай дуугархань сонсотобо.

—Залуу нүхэр, угаартахаа һананагүйгши?

—Үгы. Тархимни эрьенэгүй.

—Түрүүшынхээ далай дээрэ гарахада тиимэшэг юм даа. Би эгээл түрүүн зургаатай байхадаа, абаяа дахажа, агнуурида гаралсаа һэм, тиихэдэ баһа шамдал адляар нюдөө анингүй хоноо бэлэйб. Тэрээнһэя хойшо гушаад жэл үнгэрөө. Жэл бүхэндэ загаһашан нэрэтэй ябааб. Энээнһээшье болохо долгинууд үзэгдэһэн юм. Далайтай яһала эжэлдэгдэжэ гээшэ. Маанадай, бригадирай ажал ээлтэй юм аяб даа, бүгэдэ нүхэдтэйгөө гэгээ ойлголсод ябаха хэрэгтэй. Бидэнэр һүүлэн жэлнүүдтэ хододоо агнууриингаа түсэбые хэдэн зуугаар центнерээр үлүүлэн дүүргэбэбди. 1953 ондо бригаданай бүхэсоюзна шанда хүртэһэн юм,—гэжэ Василий Баиновичэ даруугаар хөөрэнэ, гааһатай тамхяа һороно.

Хоюулан зугаалһаар байтарнай үүр сайжа захалба.

—Зай, нүхэдөө нэрэеүлхээр болообди,—гээд бригадир хүнүүдээ бодхообо.

—Олзоёо татажа гаргаелши!

Онгосоо гэдэргэнь тэхэрюулжэ, гүльмээ уһан соо һоо абажа эхилбэбди. Нойтон аргамжаһаа мүнгэнэй үһандал, хүйтэн дуһалууд мүнсэтэнэлдэн унана. Түрүүшын олзо ати... ралдаһаар гаража ерэбэ. ... нүгөөдэнь... удаадахинь...

—Мүнөөдэр баяншаг бусаа... Шамдуухан татая!—гэжэ ... үгэлнэ.

Хүнүүд дуушье гаралсаа... гүй, эршэтэйгээр нэлбэдэж... мээ татанад, бариһан загаһ... гажа абанад. Километр үга... мэ татажа, уһанһаа гаргаха... гаяа долгитой байбалнь, түб... хэрэг юм.

Үглөөгүүр тээшэ далай ... гаар салгидан, онгосонуудай... хойшонь шэдэжэ эхилбэ.

Прасковья, Рубан, Роза ... ехэл тухагүй, урилдан, гүль... тахан нүхэнүүдтэ зангал... орошоод байһан омулинууд... тэй дүрэтэйгөөр гаргана... загаһанай дайлалдабал, ехэ... ябагтыг» гээд, уһа руу ... дэнэд.

Тиигээд үсэргэлдэр уһа ру... даһан бочко онгосо дээрэ ... ба. Үнэхөөрөөшье олзомнай ... Онгосоормнай дүүрэн тэргэ... омули, бусалжа байһандал... хашарһаараа яладан хэбтэ... нэгэ дарсагар брезентээр ... гэдэргээ тэхэрбэбди.

Үнөөхи катернай шэрэжэ ... онгосонуудаа һубарюулан ... лаад, зүглэжэ тэгүлбэ. ... баһа бусадаашье онгосону... дооро хүрэтэр һуунхай, ... ашаатай тамарна.

—Гүрэндөө яһала ехэ за... шаахамнай, —гэжэ Василий ... вич миһэрэн, богонихон ... гааһанһаа хүхэ утаа баал... рэнэ. Бригадын гэшүүд ... омоггой баяртай, ямаршье ... гэнэлдэн, нэлбэсээ татанад.

Эдэнииие, зоригтой зурхай... лай загаһашадые, үлгөөн ... урихаһаар угтана.

Редактораһ ... О. ГОМБО...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора 32-74, отв. секретаря—27-37, партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—22-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н—00618 Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №